

TÜRK SPOR BİLİMLERİ DERGİSİ TSBD

THE JOURNAL OF
TURKISH SPORT SCIENCES

ISSN 2636-848X

Cilt / Volume : **6** Sayı / Issue : **1**

Mart / March 2023

Türk Spor Bilimleri Dergisi yılda 2 kez yayımlanan Ulusal hakemli süreli bir yayındır.
The Journal of Turkish Sport Sciences is published biannually

<http://dergipark.org.tr/tsbd>

TSBD

<http://dergipark.org.tr/tsbd>

Türk Spor Bilimleri Dergisi
The Journal of Turkish Sport Sciences

TÜRK SPOR BİLİMLERİ DERGİSİ | **THE JOURNAL OF TURKISH SPORT SCIENCES**
Türk Spor Bil Derg | *J Turk Sport Sci*

Cilt 6, Sayı 1 | **Volume 6, Issue 1**
Mart 2023 | **March 2023**
ISSN: 2636/848X | **ISSN: 2636/848X**

Yayın hakkı © 2019 Erkan Faruk ŞİRİN
Türk Spor Bilimleri Dergisi yılda 2 kez yayımlanan Ulusal hakemli süreli bir yayındır.
The Journal of Turkish Sport Sciences is published biannually (March- October)

<http://dergipark.org.tr/tsbd>

Türk Spor Bilimleri Dergisi Adına
Sahibi – Owner/ Baş Editör – Editor in Chief

Dr. Erkan Faruk ŞİRİN

Editör Yardımcıları/ Associate Editor

Dr. Hayri DEMİR

Yayın Koordinatörü/Publishing Coordinator

Yahya Gökhan YALÇIN

İngilizce Dil Editörü
Dr. Özer YILDIZ

Proofreading for Abstracts
Dr. Özer YILDIZ

Yazım Kontrol Grubu
Yahya Gökhan YALÇIN
Ali ERDOĞAN

Editing Scout
Yahya Gökhan YALÇIN
Ali ERDOĞAN

Yayın Dili
Türkçe-İngilizce

Language
Turkish-English

Kapak Tasarım/Cover Design By

Yahya Gökhan YALÇIN

BİLİM KURULU – SCIENTIFIC BOARD

Dr. Ahmet Azmi YETİM	Gazi Üniversitesi
Dr. Asuman Seda SARAÇALOĞLU	Adnan Menderes Üniversitesi
Dr. Alparslan İNCE	Ordu Üniversitesi
Dr. Erdil DURUKAN	Balıkesir Üniversitesi
Dr. Funda KOÇAK	Ankara Üniversitesi
Dr. Gülfem SEZEN BALÇIKANLI	Gazi Üniversitesi
Dr. Hakan SUNAY	Ankara Üniversitesi
Dr. İbrahim YILDIRAN	Gazi Üniversitesi
Dr. Mehmet Çağrı ÇETİN	Mersin Üniversitesi
Dr. Mehmet Fatih YÜKSEL	Necmettin Erbakan Üniversitesi
Dr. Mehmet GÜNAY	Gazi Üniversitesi
Dr. Metin KAYA	Gazi Üniversitesi
Dr. Metin YAMAN	Gazi Üniversitesi
Dr. Murat ERDOĞDU	Necmettin Erbakan Üniversitesi
Dr. Mustafa Levent İNCE	Orta Doğu Teknik Üniversitesi
Dr. Rana VAROL	Ege Üniversitesi
Dr. Settar KOÇAK	Orta Doğu Teknik Üniversitesi
Dr. Özer YILDIZ	Necmettin Erbakan Üniversitesi
Dr. Yunus ARSLAN	Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi

Dizin: *The Journal of Turkish Sport Sciences/Türk Spor Bilimleri dergisi* Directory of Research Journals Indexing (DRJI) , Academic Resource Index , Scientific Indexing Services Scientific Indexing Services ve **GENERALIMPACTFACTOR** Universal Digital Object Information taranmaktadır

2023: 6(1) SAYI HAKEMLERİ / REVIEWERS FOR 2023: 6(1)

Dr. Ali ERDOĞAN

Dr. Burkay CEVAHİRCİOĞLU

Dr. Ersan TOLUKAN

Dr. Kürşat ACAR

Dr. Mehmet ULAŞ

Dr. Murat KOÇTİĞİT

Dr. Serkan KURTİPEK

Dr. Zekiye ÖZKAN

Editörden

Kıymetli spor bilimciler,

The Journal of Turkish Sport Sciences/Türk Spor Bilimleri Dergisi'nin 6. Cilt 1. Sayısını sunuyoruz. Çalışmalarını dergimiz yolu ile paylaşan araştırmacılara ve yayın değerlendirme sürecinde değerli görüşleri ile hakemlik katkısında bulunan akademisyenlere çok teşekkür ederiz.

Bir sonraki sayımızda buluşmak ümidiyle...

Editör

Dr. Erkan Faruk ŞİRİN

Türk Spor Bilimleri Dergisi
The Journal of Turkish Sport Sciences

İÇİNDEKİLER
Cilt 6, Sayı 1, Mart 2023

CONTENTS
Volume 6, Issue 1, March 2023

<u>ORJİNAL ARAŞTIRMA/ORIGINAL RESEARCH</u>	Sayfa/Page
Bisiklet Sporcularında Pygmalion Etkisi ile Spora Özgü Öz Yeterlik İlişkisinin İncelenmesi <i>Investigation of the Relationship between Pygmalion Effect and Sport-Specific Self-Efficacy in Cycling Athletes</i> Bilal DİNCER, Ahmet Yavuz KARAFİL.....	1-10
Farklı Liglerde Oynayan Basketbolcuların Liderlik Yönelimleri (Ege Bölgesi Örneği) <i>Leadership Tendencies of Basketball Players Playing in Different Leagues (Example of Aegean Region)</i> Sermin AĞRALI ERMİŞ, Ebru DERECELİ.....	11-20
Üniversite Öğrencilerinin İletişim Beceri Düzeylerinin Belirlenmesi: Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Örneği <i>Determination of Communication Skill Levels of University Students: The Example of Karamanoglu Mehmetbey University Faculty of Sports Sciences</i> Ali ERDOĞAN, Balı YILDIRIM.....	21-29
Yıldız Erkek Boksörlerde 4 Haftalık Müsabaka Öncesi Antrenmanların Kuvvet, Sürat ve Vücut Kompozisyonuna Etkisi <i>The Effect of 4-Week Pre-Competition Training on Strength, Sprint and Body Composition in Junior Male Boxers</i> Sedat OKUT, Muhammed Zahit KAHRAMAN, Cengizhan SARI.....	30-36

ISSN: 2636-848X

DOI: 10.46385/tsbd.1209146

**Türk Spor Bilimleri
Dergisi**
Türk Spor Bil Derg

Cilt 6, Sayı 1
Mart 2023, 1-10

**The Journal of Turkish
Sport Sciences**
J Turk Sport Sci

Volume 6, Issue 1
March 2023, 1-10

İD Bilal DİNCER¹

İD Ahmet Yavuz KARAFİL²

¹ Burdur Mehmet Akif Ersoy
Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
² Burdur Mehmet Akif Ersoy
Üniversitesi
Spor Bilimleri Fakültesi

Sorumlu Yazar: A.Y. Karafil
e-mail: aykarafil@mehmetakif.edu.tr

Geliş Tarihi: 23.11.2022
Kabul Tarihi: 06.03.2023

ORJİNAL ARAŞTIRMA
ORIGINAL RESEARCH

Bisiklet Sporcularında Pygmalion Etkisi ile Spora Özgü Öz Yeterlik İlişkisinin İncelenmesi

Özet

Bu çalışmanın amacı antrenörler tarafından oluşturulan olumlu beklentilerin (pygmalion etkisinin) bisiklet sporcularının spora özgü öz yeterlikleri üzerine etkilerini incelemektir. Bu araştırmanın evrenini 2021 yılında Antalya ilinde düzenlenmiş olan 120 dakika yerel dağ bisikleti ve yarışına 56 uluslararası cumhurbaşkanlığı bisiklet yarışına katılan toplam 396 bisiklet sporcusu oluşturmaktadır. Araştırma örneklem sayısının belirlenmesi için % 95 güven aralığında %5 hata oranı üzerinden yapılan hesaplamalar sonucunda 203 bisiklet sporcusu araştırmanın örnekleme dahil edilmiştir. Bu çalışmada bisiklet sporcularında pygmalion etkisinin değerlendirilmesi için pygmalion tutum indeksi, sporcuların öz yeterlik durumlarının tespit edilmesi için ise sporcunun öz yeterliği ölçüğü kullanılmıştır. Araştırmanın istatistiksel analiz sürecine geçmeden önce verilere ilişkin normallik dağılımı sonuçları hesaplanmıştır. Çarpıklık ve basıklık değerlerinin +2 ile -2 arasında değişim göstereceği varsayılarak bu değer aralığına uyum gösteren verilerin normal dağılıma uygun oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Normal dağılıma uygunluk gösteren verilerin değerlendirilmesi için parametrik olan test teknikleri kullanılmıştır. Araştırma kapsamında pygmalion etkisinin sporcunun öz yeterliği üzerindeki etkisinin değerlendirilmesi için yol analizi istatistiksel değerlendirilmesi yapılmıştır. Sonuç olarak; pygmalion etkisinin sporcuların öz yeterlik durumları pozitif derecede anlamlı bir etkinin olduğu tespit edilmiştir ($p<0,01$). Antrenör beklentisinin sporcunun öz yeterliği üzerinde önemli bir yordayıcı olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Kendini gerçekleştiren kehanet, pygmalion etkisi, öz yeterlik, sporda öz yeterlik

Investigation of the Relationship between Pygmalion Effect and Sport-Specific Self-Efficacy in Cycling Athletes

Abstract

This study aims to examine the effects of positive expectations (pygmalion effect) created by coaches on the sport-specific self-efficacy of cycling athletes. The population of this study consists of 396 cycling athletes who participated in the 120-minute local mountain bike and 56th international presidential cycling race organized in Antalya province in 2021. To determine the research sample number, 203 cycling athletes were included in the sample as a result of the calculations made at a 95% confidence interval and a 5% error rate. In this study, the pygmalion attitude index was used to evaluate the pygmalion effect in cycling athletes, and the athlete self-efficacy scale was used to determine the self-efficacy of athletes. Before proceeding to the statistical analysis process of the research, the normality distribution results of the data were calculated. Assuming that the skewness and kurtosis values will vary between +2 and -2, the conclusion was that the data conforming to this value range is suitable for normal distribution. Parametric test techniques were used to evaluate the data conforming to normal distribution. Within the scope of the research, path analysis statistical evaluation was performed to evaluate the effect of pygmalion effect on athlete self-efficacy. As a result, it was determined that the pygmalion effect had a positive and significant effect on the athletes' self-efficacy ($p<0.01$). It can be said that coach expectation is a crucial predictor of athlete self-efficacy.

Keywords: Self-fulfilling prophecy, pygmalion effect, self efficacy, self efficacy in sport

Atf için; Dincer, B., ve Karafil, A.Y. (2023). Bisiklet sporcularında pygmalion etkisi ile spora özgü öz yeterlik ilişkisinin incelenmesi. *Türk Spor Bilimleri Dergisi*, 6(1), 1-10.

Bu çalışma, Dr. Ahmet Yavuz KARAFİL danışmanlığında birinci yazarın tamamlanmış yüksek lisans tezinden hazırlanmıştır

GİRİŞ

İnsanlar toplum içinde genellikle küçük yaşlardan itibaren birçok kişinin etkisi altında yaşamlarını sürdürmektedir. İnsanların birbirleri üzerinde geliştirmiş oldukları etkiler olumlu ve olumsuz beklentiler şeklindedir. İnsanlar genellikle başkalarıyla etkileşime girdikleri anda beklentiler oluşturmaya başlamaktadırlar (Snyder ve Swann, 1978). İnsanlar tarafından oluşturulan bu beklentiler bireylere kendileri hakkındaki izlenimleri doğrulamaları için fırsatlar sunmaktadır (Rothbart ve Park, 1986). Bu yüzden, insan davranışları yalnızca oluşturulan beklentinin alıcısına sinyaller iletmekle kalmaz, aynı zamanda alıcıdan beklenen davranışların gerçekleşmesini kolaylaştırmak ve şekillendirmek için bazı koşullar da oluşturabilmektedir. İnsanlar çoğunlukla bu kişilerarası sinyal ve koşullara göre tepki verme eğilimindedirler. Bu tepkiler "uyumlu tepkiler" olarak adlandırılmaktadır (Word, Zanna ve Cooper, 1974; Zanna ve Pack, 1975). Uyumlu tepkiler oluştuğunda algılayanın algılanan hakkındaki ilk izlenimini doğurmaktadırlar. Bu izlenim neticesinde sosyal etkileşim yoluyla gerçek bir davranışa kadar geçen süreç, kendini gerçekleştiren kehanet olarak tanımlanmaktadır (Jones, 1986). Kendini gerçekleştiren kehanet, kişilerin izlenimleri neticesinde davranışlarda nihai olumlu sonuçların oluşması şeklinde açıklanabilir. Bu kavram aynı zamanda Pygmalion etkisi olarak ta bilinmektedir. Pygmalion etkisi kavramı, liderlerin beklentilerinin takipçilerin performansını etkilediğini ele alan kendi kendini gerçekleştiren bir durumu temsil etmektedir (Avolio, Walumbwa ve Weber, 2009). Bu kavrama ilişkin yapılan çeşitli araştırmalar, kendi kendini gerçekleştiren kehanetin davranışsal doğrulamaya destek olduğunu tespit etmişlerdir (Harris ve Rosenthal, 1985; Howard, Tang ve Jill Austin, 2015; Miller ve Turnbull, 1986; Szumski ve Karwowski, 2019; Wang, Bailey ve Jachimowicz, 2022).

İnsanların beklentilerini yoğun olarak geliştirdikleri ve başka kişilerin davranışları üzerinde değişim meydana getirdiği yerlerden biri spor ortamıdır. Sporcuların hayatlarında en önemli figürler aileleri, takım arkadaşları ve antrenörleri olarak değerlendirilebilir. Bu beklentilerin gerçekleşmesi sonucunda spor branşına yönelik sporcuların temel yeterlikleri gerçekleştirme inançlarında artma veya azalma eğilimi gösterebilir. Bu durum sporcuların öz yeterliği ile açıklanabilir. Öz yeterlik kavramı, kişinin bir görevi başarılı bir şekilde gerçekleştirme yeteneğine olan inancını temsil etmektedir (Bandura, 1997; Lachman, Neupert ve Agrigoroaei, 2011). Sporda ise bu durum, sporcunun spor branşında başarılı bir performans gerçekleştirme yeteneğine olan inancı şeklinde ifade edilmiştir (Çakıroğlu, 2021). Sporcuların belirli bir performans düzeyine ulaşabilme inançlarına antrenörlerin doğrudan etki etmesi beklenir. Sporcunun gelişimi üzerinde önemli bir etkisi olduğu düşünülen antrenörler genç bir sporcunun hayatında çok önemli bir rol oynayabilir ve sporcuların kariyeri üzerinde hayati nitelikte bir etki oluşturabilirler (Buning, 2008). Ayrıca antrenörler sporcuların spordan ne kadar zevk aldığını, spor katılımının kalıcı anılarını ve sporcunun rekabete devam etmesi için hazırlanma sürecini etkileyebilir (Smith, Smoll ve Barnett, 1995). Bu yüzden antrenör ile sporcu ilişkisi başarılı bir spor kariyerin çok önemli bir unsuru olarak ifade edilebilir (Schinke ve Tabakman, 2001). Yapılan bazı çalışmalarda antrenörün sporcu üzerindeki beklentisinin sporcu performansı üzerinde önemli bir gösterge olduğunu doğrulamışlardır. Smith ve diğ. (1979) oyuncular tarafından antrenörlerinin algılanan davranışlarının aslında antrenörlerin kendi davranışlarına ilişkin algılarından daha doğru olduğunu göstermiştir. (Horn, 1984) Çalışmasında antrenörün sporcuları etkileyebileceği fikri ele alınarak sporcuların performans sonuçları ele alınarak tartışmıştır. Elde edilen sonuçlar neticesinde kendini gerçekleştiren kehanet olarak adlandırılan antrenörlerin hatalı beklentilerinin bir oyuncunun performansına yani spora özgü öz yeterlik inancının belirlenmesinde rol oynadığı tespit edilmiştir.

Kendini gerçekleştiren kehanetle ilgili araştırmaların çoğu eğitim yönetim ve askeri ortamlarda yapılmıştır. Alampay ve Morgan, 2000; Gündüzalp ve Özan 2019; Mushtaq ve Khalidi, 2016; Trouilloud, Sarrazin, Martinek ve Guillet, 2002). Literatür incelendiğinde, spor ortamında yapılan çalışmaların çok az olduğu sonucuna varılmıştır. Kendini gerçekleştiren kehanet kavramı spor ortamı için önemli bir kavram olarak değerlendirilebilir. Çünkü bu kavram, beklentilerin sporcular üzerinde motivasyon artışlarının veya azalışlarının gerçekleşmesine sebebiyet verebilir. Sporculara yönelik farklı antrenör beklentilerinin ve

davranışlarının incelenmesi, antrenörlerin beklenti davranışlarının sporcuları nasıl etkilediğinin araştırılması, sporlarını uygulama motivasyonunu artırılması açısından önemlidir (Buning, 2008). Bu çalışmanın amacı antrenörlerin sporcular üzerinde oluşturmuş oldukları beklentilerinin sporcu öz yeterliği üzerindeki etkilerini tespit etmektedir. Bu çalışmayı diğer çalışmalardan ayıran yönü genellikle eğitim üzerine gerçekleştirilen çalışmaların aksine sporcu psikolojisi üzerinde önemli bir etkisi olduğu düşünülen pygmalion etkisinin sporcu öz yeterliği üzerindeki etkisini ortaya çıkarmaktır.

Araştırmada pygmalion etkisinin spora özgü öz yeterlik üzerinde etkisi olup olmadığına ilişkin hipotezler oluşturulup sınanmıştır.

- Hipotez 1'e göre pygmalion etkisinin sporcu öz yeterliği üzerinde pozitif anlamlı etkisi bulunmaktadır ($p < 0,01$).
- Hipotez 2'ye göre ise pygmalion etkisinin sporcu öz yeterliği alt boyutları üzerinde anlamlı pozitif etkisinin olduğu yönündedir ($p < 0,01$).

Araştırmanın Amacı

Bu çalışma ile sporcuların sadece fiziksel performanslarının başarı için yeterli olmadığını sportif başarı ve performans elde etme sürecinde psikolojik unsurların da önemini vurgulamaktır. Çalışmada ele alınan kendini gerçekleştiren kehanet kavramı sporcuların kariyerleri için önemli bir belirleyici konumundadır. Küçük yaşlardan itibaren kazanılan başkalarının davranışlarına önem verme spor ortamında da sporcunun performansı üzerinde olumlu ve olumsuz beklentilerin iyi veya kötü bir şekilde sporcuların performansına etki etmesinin ortaya çıkarılması bu çalışmanın asli amacı niteliğini taşımaktadır.

YÖNTEM

Pygmalion Etkisinin Sporcu Öz yeterliliği ile ilişkisinin İncelenmesi adlı çalışma birden fazla değişken arasındaki ilişkiyi ve değişim durumlarının araştırmasını yaptığı için ilişkisel araştırma metodundan yararlanılmıştır (Sönmez ve Alacapınar, 2019). İlişkisel araştırmalar araştırmacının araştırma problemine göre farklı şekillerde yürütülebilir. Araştırmacılar değişkenler arasında bir ilişki olup olmadığını ortaya çıkarmak için korelasyon analizi ile yetinebilirler. Bazı araştırmacılar ise belirlenen ilişkiyi daha iyi yorumlamak için regresyon eşitliklerine yönelebilirler (Oral ve Çoban, 2020).

Araştırma Grubu/Örneklem

Araştırmada Antalya ilinde düzenlenen yerel 120 dakika bisiklet yarısına katılan 120 sporcu ve Cumhurbaşkanlığı bisiklet yarısına katılan 276 bisiklet sporcusundan oluşan toplam 396 bisiklet sporcusu araştırmanın evrenini temsil etmektedir. Araştırmada örneklem sayısının belirlenmesi için % 95 güven aralığı ve % 5 hata oranına yönelik gereken hesaplamalar yapılmıştır (Kılıç, 2012). Yapılan hesaplamalar sonucunda 161 sporcu sayısı araştırmanın örneklem sayısını temsil etmiştir. Araştırmaya toplam 203 bisiklet sporcusu katılmış ve sporcu sayısı araştırmanın örneklemine oluşturmuştur.

Veri Toplama Araçları

Pygmalion Tutum İndeksi

Eden (2000) tarafından geliştirilen indeks, katılımcıların pygmalion tutumlarının değerlendirilmesine imkân sağlayan indeks toplam 10 sorudan oluşmaktadır. Ölçeğin aslında iş görenlerin yöneticilerin beklentilerini nasıl tanımladıkları ile ilgilidir. Ölçekten elde edilecek katılımcıların puanlarının yüksek olması pygmalion algılarının varlığını düşük puan almaları ise golem algılarının yüksek olması ile açıklanmaktadır. Sporcuların pygmalion algıları antrenörlerinin beklenti algılarına göre değerlendirilmiş ölçeğe ilişkin geçerlilik değerlendirmesi yapılmıştır. Mevcut araştırmada pygmalion tutum indeksine bağlı geçerlik sonuçları, χ^2/df : 3,00, RMSEA: ,80, GFI: ,968, TLI: ,946, IFI: ,981, CFI: ,959 elde edilmiştir. Güvenirlik kapsamında ise Cronbach Alpha katsayısı ,924 olarak tespit edilmiştir.

Sporcu Öz yeterlilik Ölçeği

Sporcu öz yeterlilik ölçeği Koçak (2020) tarafından geliştirilen sporcuların sporda kendilerini ne kadar yeterli gördükleri ile ilgilidir. Toplam 16 sorudan ölçek, spor dalı yeterliliği, psikolojik yeterlilik, profesyonel düşünce yeterliliği ve kişilik yerliliği olmak üzere toplam dört alt boyuta sahiptir. Ölçeğin derecelendirmesi 1- katılmıyorum, 5- tamamen katılıyorum şeklindedir. Ölçeğe ilişkin geçerlik değerleri, χ^2 / df (2.72) NFI (0.95) NNFI (0.96) CFI (0.97), IFI (0.97), RFI (0.97) AGFI (0.87) GFI (0.91), RMSEA (0.073), RMR (0.054) şeklinde elde edilmiştir (Koçak, 2020). Güvenirlilik değeri olarak ele alınan Cronbach Alpha değeri ise ,88 olarak bulunmuştur (Koçak, 2020).

Verilerin Toplanması

Antalya'da düzenlenen Uluslararası bisiklet turnuvasına katılan profesyonel düzeydeki bisiklet sporcularına gerek yüz yüze ve online olarak ölçek uygulaması yapılmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmadan elde edilen verilerin analiz edilmesi sürecinde verilerin normal dağılıma uygun olup olmadığının değerlendirilmesi için çarpıklık ve basıklık değerleri esas alınmıştır. Buna göre bu değerlerden alınan değerlerin +2 ile -2 aralığında olması verilerin normal dağılım şartlarına uyduklarının bir göstergesi olarak değerlendirilmektedir (George ve Mallery, 2010). Verilerin normal dağılım şartını göstermesi ile birlikte verilere yönelik analiz işlemine geçilmiştir. Verilere yönelik tanımlayıcı istatistik işlemleri yapılmış ve bağımsız örneklem t testi ve Anova testlerinden faydalanılmıştır. Anlamlılık değeri <0,05 kabul edilmiştir. Araştırmada oluşturulan hipotezlerin sınanması açısından yol analizi modellerinden moderatör analiz yöntemi kullanılmıştır. Anlamlılık değeri ise <0,01 kabul edilmiştir.

BULGULAR

Tablo 1. Araştırmada Kullanılan Veri Toplama Araçlarına Ait Geçerlik ve Güvenirlilik Değerleri

Araştırmada Kullanılan Veri Toplama Araçları	χ^2/df	RMSEA	GFI	TLI	IFI	CFI	Cronbach Alpha
Pygmalion İndeksi	3,00	,80	,968	,946	,981	,959	,924
Sporcu Öz Yeterliği Ölçeği	4,66	,80	,900	,922	,962	,961	,936

Tablo 1'e göre ölçeklerden elde edilen uyum iyiliği değerleri ölçeklerin geçerli bir yapıda olduğunu doğrulamaktadır. Ayrıca ölçeklerden yüksek güvenilirlik değerleri elde edilmiştir.

Tablo 2. Pygmalion Etkisi ve Spora Özgü Öz Yeterlik Algılarının Cinsiyet Değişkenine Göre Değerlendirilmesi

Ölçekler ve Alt Faktörleri	Cinsiyet	n	Ort.	S	t	p
Pygmalion Etkisi	Kadın	65	4,16	,664	-2,217	,029*
	Erkek	138	4,38	,615		
Performans	Kadın	65	4,23	,697	-2,091	,039*
	Erkek	138	4,44	,599		
Potansiyel	Kadın	65	4,00	,709	-1,996	,047*
	Erkek	138	4,23	,800		
Sporcu Öz Yeterliği	Kadın	65	4,22	,654	-4,352	,000*
	Erkek	138	4,62	,538		
Yetenek Öz Yeterliği	Kadın	65	4,13	,687	-4,180	,000*
	Erkek	138	4,53	,563		
Psikolojik Öz Yeterliği	Kadın	65	4,14	,712	-4,459	,000*
	Erkek	138	4,58	,552		
Düşünce Öz Yeterliği	Kadın	65	4,10	,774	-4,385	,000*
	Erkek	138	4,57	,595		
Kişilik Öz Yeterliği	Kadın	65	4,22	,654	-4,352	,000*
	Erkek	138	4,62	,538		

p<0.05*

Tablo 2'ye göre sporcuların cinsiyetleri açısından pygmalion etkisi ve alt faktörleri ve sporcu öz yeterliliği ve alt faktörlerinin cinsiyet açısından yapılan karşılaştırma sonucunda anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir (p<0,05).

Tablo 3. Pygmalion Etkisi ve Spora Özgü Öz Yeterlik Algılarının Milli Sporcu Olup Olmama Değişkenine Göre Değerlendirilmesi

Ölçekler ve Alt Faktörleri	Milli Sporcu	n	Ort.	S	t	p
Pygmalion Etkisi	Evet	29	4,88	,219	5,658	,000*
	Hayır	174	4,21	,634		
Performans	Evet	29	4,88	,245	4,894	,000*
	Hayır	174	4,29	,644		
Potansiyel	Evet	29	4,89	,357	5,980	,000*
	Hayır	174	4,03	,761		
Sporcu Öz Yeterliği	Evet	29	4,92	,372	4,229	,000*
	Hayır	174	4,42	,609		
Yetenek Öz Yeterliği	Evet	29	4,99	,046	5,753	,000*
	Hayır	174	4,31	,634		
Psikolojik Öz Yeterliği	Evet	29	4,90	,343	4,345	,000*
	Hayır	174	4,36	,648		
Düşünce Öz Yeterliği	Evet	29	4,93	,228	4,538	,000*
	Hayır	174	4,33	,707		
Kişilik Öz Yeterliği	Evet	29	4,92	,372	4,229	,000*
	Hayır	174	4,42	,609		

p<0.05*

Tablo 3'e göre sporcuların milli sporcu olup olmama durumlarına göre pygmalion etkisi ve alt faktörleri ve sporcu öz yeterliliği ve alt faktörlerinin milli sporcu olup olmama açısından yapılan karşılaştırma sonucunda anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir (p<0,05).

Tablo 4. Pygmalion Etkisi ve Spora Özgü Öz Yeterlik Algılarının Yaş Gruplarına Göre Değerlendirilmesi

Ölçekler ve Alt Faktörleri	Yaş Grupları	n	Ort.	S	t	p
Pygmalion Etkisi	17-18 yaş	65	4,20	,699	-1,496	,137
	19-29 yaş	138	4,36	,603		
Performans	17-18 yaş	65	4,25	,712	-1,808	,073
	19-29 yaş	138	4,43	,593		
Potansiyel	17-18 yaş	65	4,10	,736	-,645	,520
	19-29 yaş	138	4,18	,798		
Sporcu Öz Yeterliği	17-18 yaş	65	4,35	,624	-2,373	,019*
	19-29 yaş	138	4,56	,587		
Yetenek Öz Yeterliği	17-18 yaş	65	4,25	,626	-2,359	,020*
	19-29 yaş	138	4,48	,627		
Psikolojik Öz Yeterliği	17-18 yaş	65	4,27	,630	-2,675	,008*
	19-29 yaş	138	4,52	,632		
Düşünce Öz Yeterliği	17-18 yaş	65	4,22	,671	-2,824	,005*
	19-29 yaş	138	4,51	,685		
Kişilik Öz Yeterliği	17-18 yaş	65	4,35	,624	-2,427	,016*
	19-29 yaş	138	4,56	,587		

p<0.05*

Tablo 4'e göre sporcuların yaş gruplarına göre pygmalion etkisi ve alt faktörleri ve sporcu öz yeterliliği ve alt faktörlerinin yaş grupları açısından yapılan karşılaştırma sonucunda sporcu öz yeterliliği ve alt faktörlerinde anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir (p<0,05).

Tablo 5. Pygmalion Etkisi ve Spora Özgü Öz Yeterlik Algılarının Spor Türüne Göre Değerlendirilmesi

Ölçekler ve Alt Faktörleri	Spor Türü	n	Ort	S	t	p
Pygmalion Etkisi	Bireysel Spor	120	4,24	,638	-1,856	,065
	Takım Sporu	83	4,41	,627		
Performans	Bireysel Spor	120	4,35	,648	-,689	,492
	Takım Sporu	83	4,41	,624		
Potansiyel	Bireysel Spor	120	3,98	,772	-3,887	,000*
	Takım Sporu	83	4,40	,722		
Sporcu Öz Yeterliği	Bireysel Spor	120	4,37	,619	-3,753	,000*
	Takım Sporu	83	4,68	,541		
Yetenek Öz Yeterliği	Bireysel Spor	120	4,25	,590	-4,246	,000*
	Takım Sporu	83	4,62	,632		
Psikolojik Öz Yeterliği	Bireysel Spor	120	4,32	,613	-3,275	,001*
	Takım Sporu	83	4,62	,644		
Düşünce Öz Yeterliği	Bireysel Spor	120	4,34	,631	-1,872	,054
	Takım Sporu	83	4,53	,763		
Kişilik Öz Yeterliği	Bireysel Spor	120	4,37	,619	-3,662	,000*
	Takım Sporu	83	4,68	,541		

p<0.05*

Tablo 5'e göre sporcuların takım veya bireysel sporcu olma durumlarına göre pygmalion etkisi ve alt faktörleri ve sporcu öz yeterliliği ve alt faktörlerinin yapılan karşılaştırma sonucunda pygmalion alt faktörü potansiyelde ve sporcu öz yeterliliği ve alt faktörlerinde anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir ($p<0,05$).

Tablo 6. Pygmalion Etkisi ile Spora Özgü Öz Yeterlik Algıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Ölçekler ve Alt Faktörleri	1	2	3	4	5	6	7	8
1. Pygmalion Etkisi	1							
2. Performans Etkisi	,969**	1						
3. Potansiyel Etkisi	,880**	,734**	1					
4. Sporcu Öz yeterliği	,546**	,565**	,410**	1				
5. Yetenek Öz yeterliği	,586**	,586**	,482**	,825**	1			
6. Psikolojik Öz yeterliği	,555**	,559**	,446**	,914**	,812**	1		
7. Düşünce Öz yeterliği	,497**	,512**	,377**	,866**	,786**	,940**	1	
8. Kişilik Öz yeterliği	,546**	,565**	,410**	,953**	,825**	,914**	,866**	1

$p<0.01$ **

Tablo 6'ya göre pygmalion etkisi ile sporcuların öz yeterlik durumları arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişkinin varlığı tespit edilmiştir ($p<0,05$).

Tablo 7. Pygmalion Etkisinin ve Spora Özgü Öz Yeterlik Algılarının Antrenörle Çalışma Süresine Göre Değerlendirilmesi

Ölçekler ve Alt Faktörleri	Antrenörle Çalışma Süresi	n	Ort.	S	f	p	Anlamlı Fark Scheffe
Pygmalion Etkisi	1 yıla kadar	31	4,13	,547			
	2-3 yıl	32	4,21	1,010			
	4-5 yıl	52	4,24	,552	5,711	,000*	1-5, 2-5
	6-7 yıl	66	4,30	,490			3-5, 4-5
	8 yıl ve üzeri	22	4,87	,297			
Performans	1 yıla kadar	31	4,25	,536			
	2-3 yıl	32	4,29	1,019			
	4-5 yıl	52	4,33	,609	4,332	,002*	1-5, 2-5
	6-7 yıl	66	4,33	,471			3-5, 4-5
	8 yıl ve üzeri	22	4,88	,253			
Potansiyel	1 yıla kadar	31	3,86	,778			
	2-3 yıl	32	4,01	1,095			
	4-5 yıl	52	4,04	,571	6,877	,000*	1-5, 2-5
	6-7 yıl	66	4,22	,616			3-5, 4-5
	8 yıl ve üzeri	22	4,84	,710			
Sporcu Öz Yeterliği	1 yıla kadar	31	4,45	,405			
	2-3 yıl	32	4,14	,815			
	4-5 yıl	52	4,42	,625	7,959	,000*	1-5, 2-5
	6-7 yıl	66	4,58	,534			3-5, 4-5
	8 yıl ve üzeri	22	5,00	,000			
Yetenek Öz Yeterliği	1 yıla kadar	31	4,12	,499			
	2-3 yıl	32	4,05	,881			
	4-5 yıl	52	4,27	,587	14,228	,000*	1-5, 2-5
	6-7 yıl	66	4,62	,462			3-5, 4-5
	8 yıl ve üzeri	22	5,00	,000			
Psikolojik Öz Yeterliği	1 yıla kadar	31	4,46	,380			
	2-3 yıl	32	4,03	,861			
	4-5 yıl	52	4,36	,644	8,911	,000*	1-5, 2-5
	6-7 yıl	66	4,51	,580			3-5, 4-5
	8 yıl ve üzeri	22	5,00	,000			
Düşünce Öz Yeterliği	1 yıla kadar	31	4,57	,409			
	2-3 yıl	32	4,03	,893			
	4-5 yıl	52	4,30	,674	7,970	,000*	1-2, 1-5, 2-5
	6-7 yıl	66	4,43	,685			3-5, 4-5
	8 yıl ve üzeri	22	5,00	,000			
Kişilik Öz Yeterliği	1 yıla kadar	31	4,45	,405			
	2-3 yıl	32	4,14	,815			
	4-5 yıl	52	4,42	,625	7,959	,000*	1-5, 2-5
	6-7 yıl	66	4,58	,534			3-5
	8 yıl ve üzeri	22	5,00	,000			

$p<0.05$ *

Tablo 7'ye göre pygmalion etkisinin ve spora özgü öz yeterlik algılarının antrenörle çalışma süresine göre değerlendirilmesi sonucunda anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir ($p<0,05$).

Tablo 8. Araştırma Modeline İlişkin Sonuçlar

Araştırma Modeli 1 (Araştırma Hipotezi)	$\beta 1$	$\beta 2$	S.E	CR	p
Öz Yeterlik <--- Pygmalion	.550	.576	.055	10,026	0,00*

p<0.01*

Tablo 8'e göre araştırmada oluşturulan hipotezin sonuçlarına bakıldığında pygmalion etkisinin sporcuların öz yeterlik durumları üzerinde pozitif anlamlı bir etkiye sahip olduğunu kanıtlamıştır (p<0,01). Pygmalion etkisi sporcu öz yeterliliğini %57,6 açıklar niteliktedir.

Tablo 9. Araştırmanın İkinci Modeline İlişkin Analiz Sonuçları

Araştırma Modeli 2	$\beta 1$	$\beta 2$	S.E	CR	p
Yetenek Öz Yeterliği <--- Pygmalion	.583	.586	.057	10.291	0,00*
Psikolojik Öz Yeterliği <--- Pygmalion	.558	.555	.59	9.478	0,00*
Düşünce Öz Yeterliği <--- Pygmalion	.539	.497	.66	8.130	0,00*
Kişilik Öz Yeterliği <--- Pygmalion	.519	.546	.56	9.254	0,00*

p<0.01*

Tablo 9'a göre pygmalion etkisinin sporcu öz yeterlik alt boyutları üzerinde pozitif derecede anlamlı bir etkisinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. (p<0,01).

TARTIŞMA ve SONUÇ

Bu araştırmanın amacı antrenörler tarafından oluşturulan pygmalion etkisinin sporcu öz yeterliği üzerindeki etkisini incelemektir.

Pygmalion Etkisi, yöneticinin astına karşı özel ilgi göstermesi ve yüksek tuttuğu beklentiler ile birlikte astın performansındaki artışı ifade etmektedir (Myers, Var-gas-Tonsing ve Feltz, 2005). Sporda ise sporcuların bir antrenörün öğretim tekniklerini etkili olarak algıladıklarında, sporcuların öz yeterlikleri daha iyi performans üreterek yükseltmesi olarak ifade edilebilir (Feltz, Chase, Moritz ve Sullivan, 1999).

Araştırmanın sonuçlarında pygmalion etkisi birçok unsura bağlı olarak değerlendirilmiştir. Buna göre, sporcuların takım veya bireysel sporcu olma durumlarına göre pygmalion etkisi ve alt faktörleri ve sporcu öz yeterliliği ve alt faktörlerinin yapılan karşılaştırma sonucunda pygmalion alt faktörü potansiyelde ve sporcu öz yeterliliği ve alt faktörlerinde anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir (p<0,01). Sporcu öz yeterliği puan sonuçları takım sporcuları lehine yüksek bulunmuştur. Bu durumun nedeni takım sporundaki yardımlaşma ve dayanışma özelliklerinin sporcu öz yeterliği üzerinde etkisi olması ile açıklanabilir. Ayrıca pygmalion etkisi takım sporcularında daha yüksek bulunmuştur. Bu durum ise bir ekibe örnek olma ve çok kişiye yönelik bilgi gayretinde olan antrenörün örnek alınacak rol model olması ve takımın lideri konumunda bulunması ile açıklanabilir.

Ayrıca sporcuların milli sporcu olup olmama durumlarına göre pygmalion etkisi ve alt faktörleri ve sporcu öz yeterliliği ve alt faktörlerinin yaş grupları açısından yapılan karşılaştırma sonucunda sporcu öz yeterliliği ve alt faktörlerinde anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir (p<0,01). Milli sporcuların öz yeterlik puanları milli sporcu olmayan sporculara göre daha yüksek bulunmuştur. Bu durum ise belirli performans seviyesine erişen sporcuların performanslarını sergileme konusunda daha başarılı olmaları ile açıklanabilir. Bunun yanı sıra sporcuların milli sporcu olup olma durumlarına göre pygmalion etkisi puanlarının daha yüksek bulunduğu tespit edilmiştir. Belirli performans düzeyine ulaşan sporcuların antrenör direktiflerine daha bağlı olmaları ve bu disipline sahip olmaları ile açıklanabilir.

Pygmalion etkisi ve sporcu öz yeterliğinin sporcu yaş grupları açısından karşılaştırılması sonucunda pygmalion etkisine göre yaş grupları arasında anlamlı farklılık bulunmazken (p>0,05) sporcu öz yeterliği açısından anlamlı farklılıklar rastlanmıştır (p<0,05). Sporcuların yaşları açısından sporcu öz yeterliği ve pygmalion etkisinin karşılaştırılması sonucunda yaşları daha büyük olan sporcuların öz yeterliği daha yüksek bulunmuştur. Bu durum sporcuların zaman içindeki kazanmış oldukları tecrübeyi performanslarına yansıtması ile açıklanabilir. Ayrıca antrenör beklentileri doğrultusunda hareket etme puan ortalamaları

daha yüksek bulunmuştur. Bu durum belirli olgunluk seviyesine ulaşan sporcuların antrenörlerinin sözlerine göre hareket etmeleri ile açıklanabilir.

Sporcular üzerinde antrenör beklentilerinin ve davranışlarının incelenmesi, antrenörlerin beklenti davranışlarının sporcuları nasıl etkilediğinin araştırılması, sporlarını uygulama motivasyonunu artırılması açısından önemli olduğu tespit edilmiştir (Buning, 2008; Myers, Vargas-Tonsing ve Feltz, 2005). Sporcular bir antrenörün öğretme tekniklerini etkili olarak algıladıklarında, sporcuların sporcu öz yeterlikleri artarak daha iyi performans üreterek yükselttiği tespit edilmiştir (Feltz, Chase, Moritz ve Sullivan, 1999).

Ayrıca literatürde spor alanı dışında yapılan çalışmaların bir çoğunda pygmalion etkisinin astların performansı üzerinde etkiye sahip olduğu sonuçlarını vermişlerdir (Eden ve Aviram, 1993; Eden ve Kinnar, 1991; Eden ve Ravid 1982; Eden, 1990; Bayram, 2014; Natanovich ve Eden, 2008 ; Cipriani ve Makris, 2006; Tierney ve Farmer, 2004; Chen ve Klimoski, 2003 ; Reynolds 2007; Jahan ve Mehrafzoon 2019; Karakowsky vd., 2012). Literatürden elde edilen bu sonuçlar mevcut çalışma benzerlik göstermiştir. Bu durum antrenörlerin sporcular üzerinde oluşturmuş oldukları beklentilerin sporcu performansının üzerindeki önemli bir gösterge olmasından kaynaklanabilir.

Antrenörlerin oluşturdukları pygmalion inancının sporcuların öz yeterlilikleri üzerindeki etkilerini incelediğimizde bulgular açıkça göstermektedir ki pygmalion etkisinin sporcuların öz yeterlilik durumları üzerinde pozitif anlamlı bir etkiye sahip olduğunu kanıtlamıştır ($p < 0,01$). Pygmalion etkisi sporcu öz yeterliliğini %57,6 açıklar niteliktedir. Bu durumun nedeni ise toplumsal görüş ve değerlerin kişilerin yaşamları için önemli olduğu ve bu yüzden dolayı başkalarının düşüncelerine uyma eğilimi içinde oldukları söylenebilir.

Sonuç olarak, pygmalion etkisinin sporcuların öz yeterlik durumları üzerinde önemli bir yordayıcı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Özellikle sporcuların yakından tanıdığı antrenörlerin sporcuların psikolojik beklenti ve başarı durumları üzerinde önemli bir etkisinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Öneriler

- Sporda yakın çevreden kaynaklı beklenti üzerine özellikle antrenör ve sporcu arasındaki bu etkileşimin inceleneceği boylamsal çalışmalar gerçekleştirilebilir.
- Antrenörlerin sporcu üzerindeki beklentisine yönelik karma desende araştırmalar tasarlanarak pygmalion kavramının sporcular üzerindeki etkisinin daha iyi anlaşılması gerçekleştirilebilir.
- Sporcuların antrenörlerine yönelik beklentileri ve antrenörün başarı durumlarının değerlendirildiği çalışmalar tasarlanabilir.

KAYNAKLAR

- Alampay, R. H., & Morgan, F. T. (2000). Evaluating external executive education at Dow Chemical: its impact and the Pygmalion effect. *Human Resource Development International*, 3(4), 489-498.
- Avolio, B. J., Walumbwa, F. O., & Weber, T. J. (2009). Leadership: Current theories, research, and future directions. *Annual review of psychology*, 60, 421-449.
- Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: The exercise of control*. New York, NY: Freeman.
- Bayram, Ü. (2014). *Turizm Sektörü Yönetici ve İşgörenleri Arasında Pygmalion Etkisi: Otel İşletmelerinde Bir Uygulama*, Yayınlanmış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Buning, M. M. (2008). *Effect of Coach Expectations on Athletes' Motivation to Practice*. Department of Educational Psychology and Learning Systems, Florida State University. Florida.
- Chen, G., & Klimoski, R. J. (2003). The impact of expectations on newcomer performance in teams as mediated by work characteristics, social exchanges, and empowerment. *Academy of management Journal*, 46(5), 591-607.
- Cipriani, G. P., & Makris, M. (2006). A model with self-fulfilling prophecies of longevity. *Economics Letters*, 91(1), 122-126.
- Çakiroğlu, T. (2021). The Role of Athletic Self-Efficacy and Athletic Perfectionism in Predicting Athletic Performance of Gazi University Student Athletes. *Journal of Educational Issues*, 7(2), 300-309.

- Eden, D. (1990). Pygmalion without interpersonal contrast effects: Whole groups gain from raising manager expectations. *Journal of Applied Psychology*, 75(4), 394.
- Eden, D., & Aviram, A. (1993). Self-efficacy training to speed reemployment: Helping people to help themselves. *Journal of applied Psychology*, 78(3), 352.
- Eden, D., & Kinnar, J. (1991). Modeling Galatea: Boosting self-efficacy to increase volunteering. *Journal of Applied psychology*, 76(6), 770.
- Eden, D., & Ravid, G. (1982). Pygmalion versus self-expectancy: Effects of instructor-and self-expectancy on trainee performance. *Organizational Behavior and Human Performance*, 30(3), 351-364.
- Eden, D., Geller, D., Gewirtz, A., Gordon-Terner, R., Inbar, I., Liberman, M., ... & Shalit, M. (2000). Implanting Pygmalion leadership style through workshop training: Seven field experiments. *The Leadership Quarterly*, 11(2), 171-210.
- Feltz, D. L., Chase, M. A., Moritz, S. E., & Sullivan, P. J. (1999). A conceptual model of coaching efficacy: Preliminary investigation and instrument development. *Journal of educational psychology*, 91(4), 765.
- George, D., & Mallery, P. (2010). *SPSS for Windows step by step. A simple study guide and reference* (10. Baskı). GEN, Boston, MA: Pearson Education, Inc, 10.
- Gündüzalp, S., & Özan, M. B. (2019). The power of expectations in school management: Pygmalion effect. *Journal of Education and Future*, (15), 47-62.
- Harris, M. J., & Rosenthal, R. (1985). Mediation of interpersonal expectancy effects: 31 meta-analyses. *Psychological bulletin*, 97(3), 363.
- Horn, T. S. (1984). Expectancy effects in the interscholastic athletic setting: Methodological concerns. *Journal of Sport Psychology*, 6, 60-76.
- Horn, T. S., Lox, C., & Labrador, F. (1998). *The self-fulfilling prophecy theory: When coaches' expectations become reality*. In J.M. Williams (Ed.), *Applied Sports Psychology: Personal Growth to Peak Performance* (3rd ed., pp. 74-91). Mountain View, CA: Mayfield Publishing Company.
- Howard, L. W., Tang, T. L. P., & Jill Austin, M. (2015). Teaching critical thinking skills: Ability, motivation, intervention, and the Pygmalion effect. *Journal of Business Ethics*, 128, 133-147.
- Jahan, F., & Mehrafzoon, D. (2019). Effectiveness of pygmalion effect-based education of teachers on the students' self-efficacy and academic engagement. *Iranian journal of Learning and Memory*, 1(4), 17-22.
- Jones, E. E. (1986). Interpreting interpersonal behavior: The effects of expectancies. *Science*, 234(4772), 41-46.
- Karakowsky, L., Degama, N. & Mcbey, K. (2012). Facilitating the Pygmalion Effect: The Overlooked Role of Subordinate Perceptions of the Leader, *Journal of Occupational and Organizational Psychology*, 85 (4), 579-599.
- Kılıç, S. (2012). Örnek büyüklüğü, güç kavramları ve örnek büyüklüğü hesaplaması . *Journal of Mood Disorders*, 2 (3), 140-2. DOI: 10.5455/jmood.20120921043306
- Koçak, Ç. V. (2020). Athlete self-efficacy scale: Development and psychometric properties. *Baltic Journal of Health and Physical Activity*, 1, 41-54.
- Lachman, M. E., Neupert, S. D., & Agrigoroaei, S. (2011). *The relevance of control beliefs for health and aging*. In Handbook of the psychology of aging (pp. 175-190). Academic Press.
- Miller, D. T., & Turnbull, W. (1986). Expectancies and interpersonal processes. *Annual review of psychology*, 37(1), 233-256.
- Mushtaq, Y., & Khalidi, M. (2016). A study on pygmalion effect: a case of academic training in a military unit. *Market Forces College of Management Sciences*, 11(1), 35-48.
- Myers, N. D., Vargas-Tonsing, T. M., & Feltz, D. L. (2005). Coaching ef-ficacy in intercollegiate coaches: Sources, coaching behavior, and team variables. *Psychology of Sport and Exercise*, 6, 129-143. doi: 10.1016/j.psychsport.2003.10.007
- Natanovich, G., & Eden, D. (2008). Pygmalion effects among outreach supervisors and tutors: Extending sex generalizability. *Journal of Applied Psychology*, 93(6), 1382.
- Oral, B., & Çoban, A. (2020). *Kuramdan uygulamaya eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Rejeski, W., Darracott, C., & Hutslar, S. (1979). Pygmalion in youth sport: A field study. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 1(4), 311-319.
- Reynolds, D. (2007). Restraining Golem and harnessing Pygmalion in the classroom: A laboratory study of managerial expectations and task design. *Academy of Management Learning & Education*, 6(4), 475-483.

- Schinke, R. and Tabakman, J. (2001). Reflective coaching interventions for athletic excellence. *Athletic Insight*, 3(1),1-12.
- Smith, R. E., Smoll, F. L., & Barnett, N. P. (1995). Reduction of children's sport performance anxiety through social support and stress-reduction training for coaches. *Journal of applied developmental psychology*, 16(1), 125-142.
- Smith, R. E., Smoll, F. L., & Curtis, B. (1979). Coach effectiveness training: A cognitive-behavioral approach to enhancing relationship skills in youth sport coaches. *Journal of Sport Psychology*, 1(1), 59-75.
- Snyder, M., & Swann Jr, W. B. (1978). Behavioral confirmation in social interaction: From social perception to social reality. *Journal of experimental social psychology*, 14(2), 148-162.
- Sonmez, V., & Gulduren-Alacapinar, F. (2019). *Orneklendirilmis bilimsel arastirma yöntemleri*. Memoir Publishing.
- Szumski, G., & Karwowski, M. (2019). Exploring the Pygmalion effect: The role of teacher expectations, academic self-concept, and class context in students' math achievement. *Contemporary educational psychology*, 59, 101787.
- Tierney, P., & Farmer, S. M. (2004). The Pygmalion process and employee creativity. *Journal of management*, 30(3), 413-432.
- Trouilloud, D. O., Sarrazin, P. G., Martinek, T. J., & Guillet, E. (2002). The influence of teacher expectations on student achievement in physical education classes: Pygmalion revisited. *European journal of social psychology*, 32(5), 591-607.
- Wang, K., Bailey, E. R., & Jachimowicz, J. M. (2022). The Passionate Pygmalion Effect: Passionate employees attain better outcomes in part because of more preferential treatment by others. *Journal of Experimental Social Psychology*, 101, 104345.
- Word, C. O., Zanna, M. P., & Cooper, J. (1974). The nonverbal mediation of self-fulfilling prophecies in interracial interaction. *Journal of experimental social psychology*, 10(2), 109-120.
- Zanna, M. P., & Pack, S. J. (1975). On the self-fulfilling nature of apparent sex differences in behavior. *Journal of experimental social psychology*, 11(6), 583-591.

Finans Kaynakları

Bu çalışmanın hazırlanması ve yazımı sırasında kurum ve/veya kuruluşlardan herhangi bir maddi destek alınmamıştır.

Çıkar Çatışması

Bu makalenin yayınlanmasıyla ilgili yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Yazar Katkıları

Fikir: B. Dincer, A.Y. Karafil **Tasarım:** B. Dincer, A.Y. Karafil **Veri Toplama:** B. Dincer **Veri Analizi:** A.Y. Karafil **Kaynak Taraması:** B. Dincer **Makale Yazımı:** B. Dincer, A.Y. Karafil **Eleştirel İnceleme:** B. Dincer, A.Y. Karafil

Etik Kurul İzni ile ilgili Bilgiler

Kurul Adı: Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu

Tarih: 15.05.2022

Sayı No: GO 2022/691

ISSN: 2636-848X

DOI: 10.46385/tsbd.1251298

**Türk Spor Bilimleri
Dergisi**
Türk Spor Bil Derg

Cilt 6, Sayı 1
Mart 2023, 11-20

**The Journal of Turkish
Sport Sciences**
J Turk Sport Sci

Volume 6, Issue 1
March 2023, 11-20

İD Sermin AĞRALI ERMİŞ¹

İD Ebru DERECELİ²

¹ Adnan Menderes Üniversitesi
Spor Bilimleri Fakültesi

² Adnan Menderes Üniversitesi
Aydın Sağlık Hizmetleri Meslek
Yüksekokulu

Sorumlu Yazar: E. Dereceli
e-mail: edereceli@adu.edu.tr

Geliş Tarihi: 14.02.2023
Kabul Tarihi: 08.03.2023

ORJİNAL ARAŞTIRMA
ORIGINAL RESEARCH

Farklı Liglerde Oynayan Basketbolcuların Liderlik Yönelimleri (Ege Bölgesi Örneği)

Özet

Bu çalışmada basketbol oyuncularının liderlik yönelimlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmaya Ege bölgesindeki aktif basketbol oyuncularından oluşan 137 kadın, 183 erkek basketbol oyuncusu katılmıştır. Çalışmada kullanılacak ölçme aracı katılımcılara 'Google Form' aracılığı ile ulaştırılmış, gönüllü olarak katılmalarına özen gösterilmiştir. Toplamda 324 sporcuya uygulanmış ve analiz için 320 ölçek değerlendirilmeye uygun görülmüştür. Araştırmada veri toplama aracı olarak Dereli (2003) tarafından 'Türkçe' ye çevrilerek uyarlanan ve orijinali Bolman ve Deal (1991)'e ait olan "Liderlik Yönelimi Ölçeği" kullanılmıştır. Verilerin analizinde tanımlayıcı istatistik, güvenilirlik analizi, ikili değişkenlerde Bağımsız örneklem t testi, ikiden fazla değişkenlerde Anova testi ve gruplar arası farkta Tukey testi uygulanmıştır. Sonuç olarak; katılımcıların Yapısal Liderlik ve Politik Liderlik alt boyutlarından elde edilen puan ortalamalarının hem eğitim durumu hem de spor yılı değişkenlerinde elde edilen puan ortalamalarının farklılaştığı; cinsiyet, yaş, gelir düzeyi ve oynadığı mevki doğrultusunda anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı ortaya konmuştur.

Anahtar Kelimeler: Basketbol, liderlik, liderlik yönelimi

Leadership Tendencies of Basketball Players Playing in Different Leagues (Example of Aegean Region)

Abstract

In this study, it was aimed to examine the leadership orientations of basketball players. 137 female and 183 male basketball players, who are active basketball players in the Aegean region, participated in the study. The measurement tool to be used in the study was delivered to the participants via 'Google Form' and care was taken to ensure that they participated voluntarily. It was applied to 324 athletes in total and 320 scales were considered suitable for analysis. The "Leadership Orientation Scale", which was translated and adapted into Turkish by Dereli (2003) and originally belonged to Bolman and Deal (1991), was used as a data collection tool in the research. Descriptive statistics, reliability analysis, independent sample t test for binary variables, Anova test for more than two variables, and Tukey test for difference between groups were used in the analysis of the data. As a result; the mean scores obtained from the Structural Leadership and Political Leadership sub-dimensions of the participants differed from the mean scores obtained in both educational status and sports year variables; it was revealed that it did not differ significantly in terms of gender, age, income level and the position played.

Keywords: Basketball, leadership, leadership orientation

GİRİŞ

Sosyal bir varlık olan insan yaşamını idame ettirme sürecinde bir grup içerisinde yer almaya ihtiyaç duyar. Grupların amaçlarına ulaşmada ve yönetilmek noktasında mutlaka lider ihtiyaçları ortaya çıkmaktadır. Liderliği bir kavram olarak ele aldığımızda; uzun yıllar öncesinden bu günümüze değin ulaşan bir olgu olduğunu ve 20. Yüzyılın başlarından itibaren bilimsel olarak araştırılmış ve kavramlaştırılmış olduğu görülmektedir.

Pek çok farklı tanımla karşımıza çıkan bu kavram Tortop ve diğ. (1993) tarafından; toplum üzerine yapılan çalışmalarda bireyleri amaçlar doğrultusunda yönlendirebilen, harekete geçirebilen niteliklerdeki kişiler olarak ifade edilmiştir (Tortop vd., 1993). Lider kavramı, liderin bir grup bireyi ortak hedeflere doğru yönlendirmeye çalıştığı, lider ve takipçileri arasında etkileşime sahip olan bir süreçtir (Northouse, 2010). Liderin iyi bir takım atmosferi yaratmayı, takımın uyumunu ve takım içindeki sporcuların iletişimini güçlendirmeyi ve güçlü bir iş ahlakını oluşturmayı başardığında, etkili bir liderlik yaptığı kabul edilebilir (Wang vd., 2014). Bu etkili liderlik, ekibin işleyişi ve etkinliğinin önemli bir itici gücüdür (Cronin vd., 2015; Smith vd., 2017). Liderlik aynı zamanda ekibin yeterli bilişsel, duyuşsal ve koordine edici süreçleri geliştirme yeteneğidir (Zaccaro vd., 2001). Durukan ve diğerleri de; birden fazla insanı bütün yeterlilik ve bağlılıklarıyla ortak hedefler yönünde harekete geçirebilmek ve başarıya ulaştırabilmek için gerekli olan ilerleme sürecini liderlik olarak tanımlamaktadırlar (Durukan vd., 2006).

Liderlik, toplumsal ve gerçekçi olgulardan birisidir. İnsanların beraber yaşadıkları ve beraber harekette buldukları her yerde liderlikten söz edilebilir. Ekip halinde alınan her kararın neticeleri ile liderlik davranışları arasında ortaya çıkan korelasyon, başarılar ve başarısızlıklar lidere dayandırılmıştır (Kul ve Güçlü, 2010). Liderlik; ekibin içerisinde bulunan üyelerin en karizmatığı, en zekisi, en yeteneklisi gibi özellikler açısından dikkat çeken bireyler olarak da kabul edilir. Bu durum sahip olunan üstünlük ile ifade edilmektedir (Erdem ve Dikici, 2009). Kısaca liderlik, belirlenmiş olan hedefler doğrultusunda bireyleri bir grup halinde toplayabilme, ortak amaçlara yönlendirebilme, motive etme, hırslandırma, takım ruhunu aşılama gibi bireyi odaklandığı amaçları gerçekleştirebilmek için ihtiyaç duyduğu bilgi ve yeteneklerinin toplamından oluşmaktadır şeklinde düşünülmektedir.

Bolman ve Deal (2003) liderliğin etkili olarak ifa edilmesini açıklarken; grubun amacına ulaşmasını sağlayan, amacına ulaşmasını sağlarken de sorun olan kavramları netleştirmek ve çözmek için tercih ettikleri yöntem ve teknikleri, liderlik yönelimleri şeklinde ifade etmişlerdir. Liderliği ve örgütleri anlayabilmek için dört çerçeve modelini geliştirmişlerdir. Bu model insan kaynaklı liderlik, yapısal liderlik, politik liderlik ve karizmatik liderlik yönelimidir.

Yapısal liderlik sosyolojik bir bakış açısıyla literatüre kazandırılmıştır. Bu bakış açısına sahip liderler açık talimatlar vermektedir ve olaylara gerçekçi biçimde yaklaşmayı, mantıksal düşünmeyi öne sürerler, ayrıntılara önem verir, karşılaşılan sorunların sonuçlarından kişileri sorumlu tutarlar. Yapısal lider tutumları arasında; taraflı davranmamak, hiyerarşiyi önceliklendirmeden sorun çözme odaklı olmak, sorumluluk bilinci yüksek ve katkı sağlamak amaçlı hareket etmeleri bulunmaktadır. Bolman ve Deal (2003) bu yapı için özellikle aşırı güveni desteklememiş, rasyonelliğin elden bırakılmaması gerektiğini savunmuş ve kültürel, insani ve politik olarak değişkenlerin mutlaka göz önüne alınması gerektiğini belirtmişlerdir. Aksi bir durum halinde ise kullanılan kaynaklar ve harcanan eforun etkili bir liderlik ile sonuçlanmayacağını ifade etmişlerdir.

İnsan kaynaklı liderlikte ise; örgütsel davranış ve psikoloji alanlarından faydalanmaktadırlar. İnsanların ihtiyaçlarına odaklanarak, çalışanlarının temel ihtiyaçlarını karşılayan örgütlerin çalışanların temel ihtiyaçlarını karşılamayan örgütlere kıyasla daha verimli çalışacaklarını ifade etmektedirler. Bu modelde liderler duygulara ve ilişkilere değer verirler. Aynı zamanda ilişkileri güçlendirme ve kolaylaştırma yöntemiyle liderlik yapmayı tercih etmektedirler. Dürüstlük önemlidir ve problemlerin çözümünde ortak hareket edilmesini tercih ederler. Amaç birlikte daha güçlü oldukları inancını sağlamlaştırmaktır. Bolman ve Deal (2003) çalışmalarında; Follet ve Mayo'nun çalışmalarından örgüt ve yönetim kuramlarından,

McGregor'un (1960) Y teorisinden (insanın olumlu yönünü ön plana alarak), Argyris'in (1957) mesleki yeterliliği önceliklendirmesini ve nihayet Maslow' un ihtiyaçlar piramidini dikkate alarak çalışmalarına yön vermişlerdir (Akt: Özdemir, 2018).

Politik liderliğe baktığımızda Bolman ve Deal' ın kurumsallaştığını görmekteyiz. Bu tip liderlerin etkileşimi de yüksek olmaktadır. Ne istedikleri ve ne verebilecekleri hususunda nettirler. Güç dengeleri odak noktalarıdır. Ancak dikkatle kullanır ve uygun zamanda yönlendirme yaparlar. Açık tartışma ortamları yaratarak uzlaşmalara varmak için uygun ortamlar sunarlar. Ayrıca bu liderler ikna gücü kuvvetli, bireyleri harekete geçirebilen ve politik olarak yetenekli olan bireyler olarak görmekteyiz. Öncelikle amacın kırmadan dökmeden yol almak olduğu dikkat çekmektedir.

Karizmatik liderlik, iletişim yetenekleri güçlü, vizyon sahibi, ilham kaynağı olabilen, yüksek bir hayal gücüne sahip yaratıcı kişilerden oluşmaktadır. Sembolik lider olarak da ifade edilen bu yönelimde; primer amaç ilham vermektir (Şirin ve Yetim, 2009). Kişilere yaptıkları işte başarılı ve özel olduklarını hissettirmek, heyecan duymaları ve aidiyet hissetmeleri, hedef odaklı çalışmaları, hırslı, daha manipülatif ve enerjik liderler olarak tanımlanmaktadır. Karizmatik liderler grubu oluşturan diğer bireylerle ortak bir dil geliştirir ve bunu kendi içlerinde yaşadıkları formal olmayan ilişkilerin etkileşimi ile başarmaktadırlar.

Liderlikte farklı kategoriler olsa da başarılı bir lider olabilmek için bireyin öncelikle kendini iyi tanıması, kendi kişisel özelliklerini, iyi olan ve kötü olan taraflarını bilmesi gereklidir. Ekip üyelerini ikna edip, onların üzerinde olumlu yönde etkiler elde edebilmelidir. Lider grup üyelerinin duygu, düşünce ve davranışlarına karşı duyarlı olmalı, onları iyi tanımalı ve anlamalıdır. Bu özellikleri üzerinde barındıran lider en zor durumlarda bile doğru karar verebilir ve gemisini geciktirmeden sağlıklı bir şekilde limana getirebilir (Maxwell, 2013).

Başarılı liderlerde en çok görülen özellikler; her duruma uyum sağlayan, sosyal çevreye karşı duyarlı, kararlı, hırslı ve başarılı, çalışkan, kendine güven duyan, başkalarının gözüne girme isteği olan, stresle başa çıkabilen, sorumluluk üstlenebilen, kavramsal düşünen, ince ve etkileyici konuşma yeteneğine sahip, ekibin görevleriyle ilgili bilgi sahibi, grubu örgütleyebilen, ikna yeteneği güçlü becerilerdir (Şirin ve Yetim 2008).

Liderlik sadece kendisinin sahip olduğu özellikler ile sınırlı kalmayıp aynı zamanda temas halinde oldukları bireylere karşı sorumluluk içerisindedirler. Zira lider beraber yol aldığı bireylerin her türlü şartlarda uyumunun artmasını sağlayabilmek, olayları yorumlama kabiliyetlerini arttırabilmek ve en önemlisi öz güvenleri yükselterek kendilerini ifade edebilme noktasında becerilerinin geliştirilmesini sağlamakla da mükelleftirler.

Liderlik, pek çok alanda önem arz eden bir kavramdır. Sporun içerisinde de bu durum değişiklik göstermemekte ve hatta oldukça önemli bir yere sahip olmaktadır. Fiziksel aktiviteler ve sporun diğer tüm alanlarında liderlerin anahtar-kilit görevi yaptığını ve bu sebepten de takımları ve sporcuları birbirinde ayırt eden en önemli faktör olduğu kabul edilmektedir (Gündoğdu, 2014). Sosyal bir olgu olan sporun odak noktasının insan olması, lider ve özelliklerinin önemini bir kez daha ön plana çıkartmaktadır.

Daha spesifik olarak spor alanında liderlik yapacak bir bireyin öncelikli olarak sahip olması gereken özellikler sıralandığında; görevi delege etme becerisi hem takım hem birey için vizyon ve misyon edindirebilme, aidiyet duygusunun oluşturulması, sevgi ve saygı çerçevesinde hareket edebilme, öngörüsü yüksek ve ahlaki yönden yüksek bireyler yetiştirmek olduğunu görmekteyiz (Gökçe, 2005). Spor alanında lider olarak karşımıza ilk çıkan antrenör olmasından dolayı çalışmamızda basketbol oyuncularının yönelimlerini değerlendirmeyi hedefledik. Birçok branşın özelliği kendi içerisinde antrenör yetiştirmek olduğu için oyuncuların henüz lider aşamasına gelmeden değerlendirilmesinin alana katkı sağlayacağına inanmaktayız.

Araştırmanın Amacı

Bu bilgiler ışığında çalışmamızda farklı liglerde oynayan basketbolcuların liderlik yönelimlerinin tespit edilmesi ve değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Araştırma Grubu/Örneklem

Araştırma grubunu, 2022-2023 sezonunda Ege Bölgesinde farklı liglerde oynayan 137 kadın, 183 erkek basketbolcu olmak üzere toplam 320 sporcu oluşturmaktadır. Araştırmada tarama modelinde yapılan betimsel bir çalışmadır. Karasar (2007)'ye göre betimsel çalışma "geçmişte ya da hala süren bir durumu, olayı, olguyu, birey ve nesnelere kendi koşulları içerisinde olduğu gibi ele almaktadır".

Veri Toplama Araçları

Demografik Bilgiler

Çalışmaya katılan öğrencilere cinsiyet, yaş, eğitim durumu, spor yılı, aylık gelir ve mevki gibi kişisel bilgi soruları sorulmuştur.

Liderlik Yönelimi Ölçeği

Katılımcıların Liderlik Yönelim düzeyini belirlemeye yönelik Bolman ve Deal (1990) tarafından geliştirilen, Türkçe uyarlama ve geçerlik güvenirliği Dereli'nin (2003) yaptığı "Liderlik Yönelim Ölçeği" (1) Hiçbir zaman (5) Her zaman arasında 5'li likert tipinde derecelendirilmiştir. Ölçek 4 alt boyut ve 32 sorudan oluşmaktadır (Dereli, 2003).

Verilerin Toplanması

Çalışmada kullanılan ölçek katılımcılara "Google Form" aracılığı ile ulaştırılmıştır ve katılımcıların gönüllü olarak dâhil edilmesi sağlanmıştır. Toplamda 324 kişiye ulaşılmış ve analiz için 320 ölçek formu değerlendirme amaçlı kabul edilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırmada "Demografik Bilgi Formu" ile "Liderlik Yönelim Ölçeği"nden elde edilen veriler için uygulanan istatistiksel analizler için SPSS 25.0 istatistik paket programı kullanılmıştır. Veriler değerlendirilirken parametrik testlerin istenilen şartları karşılayıp karşılamadığına Çarpıklık ve Basıklık değerlerine bakılarak karar verilmiştir (Büyüköztürk, 2010). Araştırmada elde edilen çarpıklık ve basıklık değerlerine bakıldığında (-2) ile (+2) arasında olduğu görülmektedir. Bu doğrultuda parametrik testlerin uygulanmasına karar verilmiştir (George ve Mallery, 2010). Bu doğrultuda verilerin değerlendirilme aşamasında istatistiki yöntem olarak; betimsel istatistikler, t testi ve One-Way ANOVA testlerinden faydalanılmıştır.

BULGULAR

Tablo 1. Liderlik Yönelim Ölçeği Puan Dağılımı

Boyutlar	Madde Sayısı	n	Ort	Ss	Çarpıklık	Basıklık	Min	Max
Yapısal Liderlik	8	320	32,27	4,45	-0,537	0,458	15,00	40,00
İnsan Kaynaklı Liderlik	8	320	34,16	4,07	-0,758	0,793	17,00	40,00
Politik Liderlik	8	320	30,12	4,80	-0,236	0,239	18,00	40,00
Sembolik Liderlik	8	320	31,84	4,73	-0,279	-0,368	18,00	40,00
Ölçek (Toplam)	32	320	128,40	15,67	-0,316	0,048	85,00	160,00

Tablo 1'deki bulgulara göre, katılımcıların Liderlik Yönelim Ölçeği'nden ortaya çıkan puan ortalamasının $128,40 \pm 15,67$ olduğu görülmektedir. Faktör bazında değerlendirilen puanlarda Politik Liderlik boyutunda 30,12 ile en yüksek, İnsan Kaynaklı Liderlik boyutunda 34,16 ile en düşük ortalama puanlar elde edilmiş olduğu görülmektedir. Verilerin normal bir dağılıma sahip olduğunu kullanmış olduğumuz ölçekme aracından ve alt boyutlarından elde ettiğimiz çarpıklık ve basıklık değerlerine baktığımızda görmekteyiz. (Tablo 1). Bu doğrultuda verilerin analizinde parametrik testler kullanılmıştır.

Tablo 2. Liderlik Yönelim Ölçeği Puanlarında Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşma Durumunu Analiz Etmek Amacıyla Yapılan t Testi Sonuçları

Boyutlar	Cinsiyet	n	Ort	Ss	Sd	t	p
Yapısal Liderlik	Kadın	137	31,93	4,50	318	-1,194	0,23
	Erkek	183	32,53	4,41			
İnsan Kaynaklı Liderlik	Kadın	137	34,48	3,96	318	1,242	0,21
	Erkek	183	33,91	4,14			
Politik Liderlik	Kadın	137	29,76	4,57	318	-1,156	0,24
	Erkek	183	30,39	4,95			
Sembolik Liderlik	Kadın	137	31,65	4,66	318	-0,609	0,54
	Erkek	183	31,98	4,80			
Ölçek (Toplam)	Kadın	137	127,84	15,21	318	-0,555	0,57
	Erkek	183	128,83	16,03			

Analizler, katılımcıların cinsiyetine göre Liderlik Yönelim Ölçeği geneli ile Yapısal Liderlik, İnsan Kaynaklı Liderlik, Sembolik Liderlik (karizmatik liderlik) ve Politik Liderlik alt boyutlardan elde edilen puanların anlamlı bir şekilde farklılaşmadığını göstermektedir (Tablo 2).

Tablo 3. Liderlik Yönelim Ölçeği Puanlarında Yaş Değişkenine Göre Farklılaşma Durumunu Analiz Etmek Amacıyla Yapılan ANOVA Sonuçları

Boyutlar	Faktör	KT	sd	KO	F	p
Yapısal Liderlik	Gruplar arası	142,084	3	47,361	2,413	0,06
	Gruplar içi	6202,163	316	19,627		
	Toplam	6344,247	319			
İnsan Kaynaklı Liderlik	Gruplar arası	54,522	3	18,174	1,096	0,35
	Gruplar içi	5239,028	316	16,579		
	Toplam	5293,550	319			
Politik Liderlik	Gruplar arası	108,075	3	36,025	1,570	0,19
	Gruplar içi	7250,925	316	22,946		
	Toplam	7359,000	319			
Sembolik Liderlik	Gruplar arası	32,928	3	10,976	,486	0,69
	Gruplar içi	7133,259	316	22,574		
	Toplam	7166,188	319			
Ölçek (Toplam)	Gruplar arası	716,209	3	238,736	,972	0,40
	Gruplar içi	77651,163	316	245,732		
	Toplam	78367,372	319			

Analizler, katılımcıların yaşa göre Liderlik Yönelim Ölçeği ile Yapısal Liderlik, İnsan Kaynaklı Liderlik, Politik Liderlik ve Sembolik Liderlik alt boyutlarından ortaya çıkan puan ortalamalarının anlamlı olarak farklılaşmadığını göstermektedir (Tablo 3).

Tablo 4. Liderlik Yönelim Ölçeği Puanlarının Puanlarında Eğitim Değişkenine Göre Farklılaşma Durumunu Analiz Etmek İçin Yapılan ANOVA Sonuçları

Boyutlar	Faktör	KT	sd	KO	F	p	AF
Yapısal Liderlik	Gruplar arası	216,334	3	72,111	3,719	0,01*	2-3
	Gruplar içi	6127,913	316	19,392			
	Toplam	6344,247	319				
İnsan Kaynaklı Liderlik	Gruplar arası	93,394	3	31,131	1,892	0,13	
	Gruplar içi	5200,156	316	16,456			
	Toplam	5293,550	319				
Politik Liderlik	Gruplar arası	202,954	3	67,651	2,987	0,03*	1-4
	Gruplar içi	7156,046	316	22,646			
	Toplam	7359,000	319				
Sembolik Liderlik	Gruplar arası	78,445	3	26,148	1,166	0,32	
	Gruplar içi	7087,742	316	22,430			
	Toplam	7166,188	319				
Ölçek (Toplam)	Gruplar arası	1890,794	3	630,265	2,604	0,06	
	Gruplar içi	76476,578	316	242,014			
	Toplam	78367,372	319				

p<0.05* AF: Anlamlı farklılık, Gruplar: 1: Lise, 2: Ön Lisans, 3: Lisans, 4: Yüksek Lisans ve üzeri

Analizler, katılımcıların eğitim durumuna göre Liderlik Yönelim Ölçeği ile İnsan Kaynaklı Liderlik ve Sembolik Liderlik alt boyutlarından elde edilen puan ortalamalarının anlamlı olarak farklılaşmadığını

göstermektedir. Fakat Yapısal Liderlik ($F_{3,316} = 3,719$; $p < 0,05$) ve Politik Liderlik ($F_{3,316} = 2,987$; $p < 0,05$) alt boyutlarından elde edilen puan ortalamalarının eğitim durumu değişkenine göre anlamlı olarak farklılaştığı görülmüştür. Farkın kaynağını tespit etmek amacıyla yapılan Tukey testi sonuçlarına göre; Yapısal Liderlik boyutunda ön lisans (Ort= 31,21; Ss= 5,23) ile lisans (Ort= 32,97; Ss= 4,21) arasında lisans seviyesindeki katılımcıların lehine anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Politik Liderlik boyutuna bakıldığında ise lise (Ort= 28,75; Ss= 4,94) ile yüksek lisans ve üzeri (Ort= 31,54; Ss= 3,80) arasında yüksek lisans ve üzerinde eğitimde düzeyindeki katılımcıların lehine istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir.

Tablo 5. Liderlik Yönelim Ölçeği Puanlarında Spor Yılı Değişkenine Göre Farklılaşma Durumunu Analiz Etmek Amacıyla Yapılan ANOVA Sonuçları

Boyutlar	Faktör	KT	sd	KO	F	p	AF
Yapısal Liderlik	Gruplar arası	155,727	3	51,909	2,651	0,04*	4-1,2
	Gruplar içi	6188,520	316	19,584			
	Toplam	6344,247	319				
İnsan Kaynaklı Liderlik	Gruplar arası	64,984	3	21,661	1,309	0,27	
	Gruplar içi	5228,566	316	16,546			
	Toplam	5293,550	319				
Politik Liderlik	Gruplar arası	194,308	3	64,769	2,857	0,03*	4-1,2,3
	Gruplar içi	7164,692	316	22,673			
	Toplam	7359,000	319				
Sembolik Liderlik	Gruplar arası	95,761	3	31,920	1,427	0,23	
	Gruplar içi	7070,427	316	22,375			
	Toplam	7166,188	319				
Ölçek (Toplam)	Gruplar arası	1499,641	3	499,880	2,055	0,10	
	Gruplar içi	76867,730	316	243,252			
	Toplam	78367,372	319				

$p < 0,05$ * AF: Anlamlı farklılık, Gruplar: 1: 0-4 yıl, 2: 5-9 yıl, 3: 10-15 yıl, 4: 16 ve üzeri

Analizler, katılımcıların spor yılına göre Liderlik Yönelim Ölçeği ile İnsan Kaynaklı Liderlik ve Sembolik Liderlik alt boyutlarından elde edilen puan ortalamalarının anlamlı olarak farklılaşmadığını göstermektedir. Ancak Yapısal Liderlik ($F_{3,316} = 2,651$; $p < 0,05$) ve Politik Liderlik ($F_{3,316} = 2,857$; $p < 0,05$) alt boyutlarından elde edilen puan ortalamalarının spor yılı değişkenine göre anlamlı olarak farklılaştığı görülmüştür. Farkın kaynağını tespit etmek amacıyla yapılan Tukey testi sonuçlarına göre; Yapısal Liderlik boyutunda spor yılı 16 yıl ve üzeri olanlar (Ort= 33,46; Ss= 4,17) ile 0-4 yıl (Ort= 31,44; Ss= 5,06) ve 5-9 yıl (Ort= 31,83; Ss= 4,33) olan katılımcılar arasında 16 yıl ve üzeri olan katılımcıların lehine anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Politik Liderlik boyutuna bakıldığında ise 16 yıl ve üzeri olanlar (Ort= 31,59; Ss= 4,36) ile 0-4 yıl (Ort= 29,42; Ss= 4,92), 5-9 yıl (Ort= 29,70; Ss= 5,10) ve 10-15 yıl (Ort= 29,95; Ss= 4,59) olan katılımcılar arasında 16 yıl ve üzeri olan katılımcıların lehine anlamlı farklılık tespit edilmiştir.

Tablo 6. Liderlik Yönelim Ölçeği Puanlarında Gelir Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşma Durumunu Analiz Etmek Amacıyla Yapılan ANOVA Sonuçları

Boyutlar	Faktör	KT	sd	KO	F	p
Yapısal Liderlik	Gruplar arası	11,499	2	5,749	,288	0,75
	Gruplar içi	6332,748	317	19,977		
	Toplam	6344,247	319			
İnsan Kaynaklı Liderlik	Gruplar arası	10,792	2	5,396	,324	0,72
	Gruplar içi	5282,758	317	16,665		
	Toplam	5293,550	319			
Politik Liderlik	Gruplar arası	61,191	2	30,596	1,329	0,26
	Gruplar içi	7297,809	317	23,021		
	Toplam	7359,000	319			
Sembolik Liderlik	Gruplar arası	73,326	2	36,663	1,639	0,19
	Gruplar içi	7092,861	317	22,375		
	Toplam	7166,188	319			
Ölçek (Toplam)	Gruplar arası	523,996	2	261,998	1,067	0,34
	Gruplar içi	77843,376	317	245,563		
	Toplam	78367,372	319			

Analizler, katılımcıların gelir durumuna göre Liderlik Yönelim Ölçeği ile Yapısal Liderlik, İnsan Kaynaklı Liderlik, Politik Liderlik ve Sembolik Liderlik alt boyutlarındaki farklılaşmanın anlamlı olmadığını göstermektedir (Tablo 6).

Tablo 7. Liderlik Yönelim Ölçeği Puanlarında Mevki Durumu Değişkenine Göre Farklılaşma Durumunu Analiz Etmek Yapılan ANOVA Sonuçları

Boyutlar	Faktör	KT	sd	KO	F	p
Yapısal Liderlik	Gruplar arası	55,763	4	13,941	,698	0,59
	Gruplar içi	6288,484	315	19,963		
	Toplam	6344,247	319			
İnsan Kaynaklı Liderlik	Gruplar arası	54,973	4	13,743	,826	0,50
	Gruplar içi	5238,577	315	16,630		
	Toplam	5293,550	319			
Politik Liderlik	Gruplar arası	45,690	4	11,422	,492	0,74
	Gruplar içi	7313,310	315	23,217		
	Toplam	7359,000	319			
Sembolik Liderlik	Gruplar arası	24,320	4	6,080	,268	0,89
	Gruplar içi	7141,867	315	22,673		
	Toplam	7166,188	319			
Ölçek (Toplam)	Gruplar arası	408,689	4	102,172	,413	0,79
	Gruplar içi	77958,683	315	247,488		
	Toplam	78367,372	319			

Analizler, katılımcıların mevki durumuna göre Liderlik Yönelim Ölçeği ile Yapısal Liderlik, İnsan Kaynaklı Liderlik, Politik Liderlik ve Sembolik Liderlik alt boyutlarındaki farklılaşmanın anlamlı olmadığını göstermektedir (Tablo 7).

TARTIŞMA ve SONUÇ

Basketbolcuların Liderlik Yönelimleri Ölçeği' ile değerlendirdiğimiz çalışmamızda; katılımcıların en yüksek puanı "İnsan kaynaklı liderlik" alt boyutunda elde ettiğini görürken, "Politik liderlik" alt boyutundan ise en düşük puanı elde ettikleri saptanmıştır. Alan yazın incelendiğinde çalışmamıza benzer sonuçlara ulaşan çalışmaların mevcut olduğu görülmektedir (Sezer ve Kahraman, 2018; Arslan ve Uslu, 2014; Durmuş, 2011; Semiz, 2011; Dereli, 2003). "İnsan kaynaklı liderlik" alt boyutunun en yüksek ortalama elde etmesi sporun da doğası gereği olan insan olgusuna verilen değer farklı bir yansıması olarak da değerlendirilebilir. Zira insan olmadan yapılan bir sporun olmaması, sporcu odak alarak verilen her değer karşılığını bulma ihtiyacı önce sporcu diyebilmenin öneminin karşılığı olabilir

Analizler katılımcıların yaşa göre Liderlik Yönelim düzeyi ve diğer 4 alt boyutta elde edilen puan ortalamalarının anlamlı olarak farklılaşmadığını göstermektedir. Literatüre baktığımızda çalışmamızla paralellik gösteren yayınların olduğu görülmektedir (Kadak, 2008; Senger ve Kaya, 2017; Akçadağ, 2008; Dereceli, 2019). Bunların yanı sıra yaş değişkeninin liderlik yönelimlerinde anlamlı farklılaştığı çalışmalara da rastlamak mümkün (Kılınçarslan, 2013). Bu durum ise çalışma dizaynlarının farklılığından, iş hayatı ve ortamı, kabul edilen yaş aralığı, nihayetinde bireyin sahip olduğu birikim ve tecrübelerden kaynaklandığını düşündürülebilir.

Katılımcıların eğitim durumuna göre Liderlik Yönelimleri Ölçeği ile İnsan Kaynaklı Liderlik ve Sembolik Liderlik alt boyutlarındaki farklılaşmanın anlamlı olmadığını göstermektedir. Bunun yanında eğitim durumu değişkenine göre Yapısal Liderlik ve Politik Liderlik alt boyutlarındaki farklılaşmanın ise anlamlı olarak karşımıza çıktığını görmekteyiz. Buna göre; Yapısal Liderlik boyutunda lisans seviyesindeki katılımcıların lehine anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Politik Liderlik Boyutuna bakıldığında yüksek lisans ve üzerinde eğitim düzeyindeki katılımcıların lehine anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Bu durum eğitim seviyesinin artması ile beraber liderlik yöneliminin de daha komplike, daha gelişmiş ve durumsallık gösterdiğini düşündürmektedir.

Sporcuların cinsiyet değişkenine göre elde ettiğimiz puanlar anlamlılık göstermemekle beraber hem Liderlik Yönelimleri Ölçeği genelinde hem de diğer 4 alt boyutta herhangi bir farklılaşma ile karşılaşmamıştır. Bu sonuç literatür taramasında bulduğumuz sonuçlarla örtüşen farklı çalışmalara paralellik göstermektedir (Beltekin ve Kuyulu, 2019; Senger ve Kaya, 2017; Özdenk, 2015; Kurudirek, 2011; Mcardle, 2008; Akçadağ, 2008; Thompson, 2000; Tanrıoğen, 1998). Bununla beraber Aydın ve diğ. (2016) ve Kadak (2008) gibi alan yazındaki farklı çalışmalarda ise cinsiyet değişkeni ve liderlik yönelimleri arasında anlamlı

farklılıklar ortaya konmuştur. Bu farklılığa öncelikle bireysel farklılıkların, çalışmanın yönteminin, uygulanan coğrafyanın, sosyokültürel farklılıkların ve ihtiyaçların neden olduğu düşünülebilir.

Çalışmada, katılımcıların gelir durumuna göre Liderlik Yönelim Ölçeği ile Yapısal Liderlik, İnsan Kaynaklı Liderlik, Politik Liderlik ve Sembolik Liderlik alt boyutlarından ortaya konulan puan ortalamalarının anlamlı olarak farklılaşmadığını göstermektedir. Alan yazındaki diğer çalışmalara baktığımızda benzer sonuçlara ulaşmak mümkün olmuştur (Çelikle, 2018; Dost, 2016).

Analizler, katılımcıların mevki durumuna göre Liderlik Yönelim Ölçeği ile Politik Liderlik, İnsan Kaynaklı Liderlik, Yapısal Liderlik ve Sembolik Liderlik alt boyutlarının değerlendirilmesi sonrasında ortaya konan puan ortalamalarının anlamlı olarak farklılaşmadığını göstermektedir. Bu konuda yapılan çalışmaların yetersiz olması sporcuların oynadıkları mevkiden ve mevkinin öneminden bağımsız olarak liderlik yönelimleri göstereceğini ve bunu da tamamen kişisel özelliklerinin yansımaları ile ortaya çıkaracaklarını düşündürmektedir.

Basketbol sporcularının spor yapma yılına göre puanları ile Liderlik Yönelimleri Ölçeği ile İnsan Kaynaklı Liderlik ve Sembolik Liderlik alt boyutlarından elde edilen puan ortalamalarının anlamlı olarak farklılaşmadığını göstermektedir. Ne var ki Yapısal Liderlik ve Politik Liderlik alt boyutlarında spor yapma yılı değişkeninde ortaya konan puan ortalamaları farklılaşmanın anlamlı olduğunu göstermektedir. Buna göre; spor yılı 16 yıl ve üzerinde olan sporcuların yapısal liderlik ve politik liderlik alt boyutunda anlamlı farklılaştığı görülmüştür. Farklı çalışmalar farklı sonuçlar karşımıza çıkmaktadır (Eryücel, 2018; Efehan, 2007). Bu sonuçlara baktığımızda seçilen branş sporcularının takım veya bireysel olması halinde farklılıkların olabileceği sonucunu çıkartabiliriz. Bu anlamda basketbol bir takım sporu olmasından öncelikli olarak insan odaklı bir tutum, ekip ruhu, aidiyet, dürüstlük ve rasyonel bir tutumu bünyesinde tutması beklenir. Akabinde de yine yapılan sporun uzun yıllardır yapıyor olması artık durumsallık gerektiren süreçlerin de daha iyi bir şekilde yönetilmesini gerektirmektedir. Dolayısıyla örneklem farklılığı, yaş değişkeni ve branş gibi değişkenler bu farklılıklara yol açabilmektedir.

Sonuç olarak; basketbol oynayan sporcuların liderlik yönelimlerinde en düşük puanı politik lider iken, en yüksek puan ortalamasına insan kaynaklı lider yöneliminde ulaşmışlardır. Genel bir teamül ile her sporunun odağında insanın olması ve insan merkezli bir yönelim içerisinde olmaları kaçınılmazdır. Ancak 16 yıl ve üzeri spor yapan basketbolcuları hem yapısal liderlik hem de politik liderlikte anlamlı bir fark yarattığı ortaya konmuştur. Aynı liderlik yönelimleri olan yapısal liderlik ve politik liderlik lisans ve yüksek lisans ve üzeri düzeyinde anlamlı olarak farklılaştığını da görmekteyiz. Bu sonuçlar bize eğitim seviyesinin ve aktif spor yılının artması ile beraber sadece insana odaklanmayan, artık grubu bir bütün olarak ele alan ve durumsallık yönelimlerini de yerine ve kişiye göre kullanan liderlik tercihlerinin olduğunu göstermektedir. Basketbolcuların yaş, cinsiyet, gelir durumu ve oynadığı mevkiye göre anlamlı bir farklılık ortaya koymadığı görülmektedir.

KAYNAKLAR

- Akçadağ, S. (2008). *Okul öncesi öğretmenlerinin liderlik davranışları ve kişilik özellikleri arasındaki ilişkinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi (Ankara ili örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Arslan, H. ve Uslu, B. (2014). Öğretmen adaylarının öğrenme stilleri ile liderlik yönelimleri arasındaki ilişki. *Eğitim ve Bilim*, 39(173).
- Aydın, R., Bozkuş, T., & Kul, M. (2016). Beden eğitimi ve spor yükseköğretimindeki öğrencilerin liderlik özelliklerinin cinsiyet değişkenine göre incelenmesi. *International Journal of Science Culture and Sport*, 4 (Special Issue 1), 122-131.
- Beltekin, E. ve Kuyulu, İ. (2019). Spor bilimleri fakültelerinde öğrenim gören öğrencilerin liderlik yönelim düzeylerinin incelenmesi (Erciyes Üniversitesi örneği). *Herkes için Spor ve Rekreasyon Dergisi*, 1(1), 26-29.
- Bolman, L. ve Deal, T. (1991). Leadership and management effectiveness: A multi-frame, multi-sector analysis. *Human Resource Management*, 30(4), 509-534.
- Bolman, L. G., & Deal, T. E. (2003). *Reframing Organizations: Artistry, Choice, and Leadership* (3rd ed.). San Francisco: Jossey-Bass.
- Cronin, L.D., Arthur, C.A., Hardy, J., & Callow, N. (2015). Sporda dönüşümcü liderlik ve görev uyumu: İçeriden fedakârlığın aracı rolü. *Spor ve Egzersiz Psikolojisi Dergisi*, 37(1), 23-36.

- Çelikdağ, C. (2018). *Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin duygusal zekâ düzeyleri ile liderlik özellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi (Erzurum ili örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Kış Sporları ve Spor Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Dereceli, Ç. (2019). An Examination of Concentration and Mental Toughness in Professional Basketball Players
- Dereci, M. (2003). A survey research of leadership styles of elementary school principles.
- Durmuş, Ö. (2011). *İlköğretim ve lise öğrencilerinde görülen liderlik davranışlarının araştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- Dost, İ. (2016). *Devlet liselerinde ve özel liselerdeki öğrencilerin liderlik stillerinin karşılaştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.
- Durukan, E., Süleyman, C., Göktaş, Z. ve Arıkan, N. (2006). Selçuk üniversitesi beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin cinsiyete bağlı olarak liderlik davranışı yapısı kurma boyutu yönünden karşılaştırılması. *Abi Evran Üniversitesi Karşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(2), 25-32.
- Efekan, H. (2007). *Kara Harp Okulu olimpik spor branşlarında yapılan bireysel sporlar ile takım sporlarının Harbiyelilerin liderlik özelliklerine sağladığı etkilerin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Erdem, O. ve Dikici, A.M. (2009). Liderlik ve kurum kültürü etkileşimi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(29), 198-213.
- Eryücel, M.E. (2018). Spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinin liderlik özelliklerinin belirlenmesi. *Turkish Studies Educational Sciences*, 13(11),1583-1595.
- Gökçe, Z. (2005). *Spor yönetiminin farklı boyutlarında yer alan spor yöneticilerinin liderlik tiplerinin araştırılması (Ege bölgesi örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Celal Bayar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Manisa.
- Gündoğdu, F. (2014). *Spor Yöneticilerinin liderlik stilleri ile sporun yaygınlaştırılması arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kadak, Z. (2008). *İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin liderlik stilleri ile sınıf yönetimi arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.
- Kılınçarslan, S. (2013). *Okul yöneticilerinin liderlik stilleri ile öğretmenlerin örgütsel bağlılık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi (İzmir İli Karabağlar İlçesi Örneği)* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Okan Üniversitesi, İstanbul.
- Kul, M. ve Güçlü, M. (2010). Okul yöneticilerinin liderlik stilleri ile beden eğitimi öğretmenlerinin örgütsel bağlılıkları arasındaki ilişki. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(2), 1021-1038.
- Kurudirek, M.A. (2011). *Spor yöneticiliği ile beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümü liderlik yönelim düzeylerinin incelenmesi (Erciyes Üniversitesi örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Maxwell, J.C. (2013). *The 17 indisputable laws of teamwork: Embrace them and empower your team*. HarperCollins Leadership.
- Mcardle, M.K. (2008). *Leadership orientations of community college presidents and the administrators who report to them: a frame analysis*. Unpublished Doctoral Dissertation, University of Central Florida, College of Education, Florida.
- Northouse, P.G. (2021). *Leadership: Theory and practice*. Sage publications.
- Özdemir, M. (2018). Liderlik yönelimi ve politik beceri arasındaki ilişkinin okul müdürlerinin görüşlerine göre incelenmesi. *Ege Eğitim Dergisi / Ege Journal of Education*, 19(1), 116-134.
- Özdenk, S. (2015). *Bireysel ve takım sporuyla uğraşan sporcular ile spor yapmayan bireylerin duygusal zekâ ve liderlik özelliklerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Ana Bilim Dalı, Ankara.
- Semiz, H. (2011). *Ortaöğretim öğrencilerinde sporun liderlik üzerine etkisi: Hendek örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Smith, M., Young, D., Figgins, S. & Arthur, C. (2017). Transformational leadership in elite sport: A qualitative analysis of effective leadership behaviors in cricket. *The Sport Psychologist*, 31(1), 1-15.
- Senger, K. ve Kaya, H.İ. (2017). Öğretmenlerin liderlik yönelim algılarının yaş ve cinsiyet değişkenleri açısından incelenmesi. *Turan: Stratejik Araştırmalar Merkezi*, 9(36), 168-175.
- Sezer, G.O. ve Kahraman, P.B. (2018). Öğretmen adaylarının liderlik becerilerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 26 (5), 1551-1560.
- Şirin, E.F., Yetim A. (2008). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu yöneticilerinin dönüşümcü ve etkileşimci liderlik stillerinin incelenmesi. *Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, XIII 4, 31-46.
- Şirin, E.F. ve Yetim, A.A. (2009). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu yöneticilerinin dönüşümcü liderlik stiline ilişkin yönetici algıları, *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 3(1), 69-84.

- Tanrıoğen, A. (1998). *Okul yöneticilerinin etkililiği ile öğretmen morali arasındaki ilişkiler*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Thompson, M.D. (2000). Gender, leadership orientation, and effectiveness: Testing the theoretical models of Bolman & Deal and Quinn. *Sex roles, 42*(11-12), 969-992.
- Tortop, N., ve Özer, M.A. (1993). *Halkla ilişkiler*. Yargı Kitap ve Yayınevi.
- Wang, D., Waldman, D. ve Zhang, Z. (2014). *A meta-analysis of shared leadership and team effectiveness*. *Journal of applied psychology, 99*(2), 181.
- Zaccaro, S., Rittman, A. ve Marks, M. (2001). Team leadership. *The Leadership Quarterly, 12*, 451-483.

Finans Kaynakları

Bu çalışmanın hazırlanması ve yazımı sırasında kurum ve/veya kuruluşlardan herhangi bir maddi destek alınmamıştır.

Çıkar Çatışması

Bu makalenin yayınlanmasıyla ilgili yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Yazar Katkıları

Fikir: S. Ağralı Ermiş, E. Dereceli **Tasarım:** S. Ağralı Ermiş **Veri Toplama:** S. Ağralı Ermiş, E. Dereceli **Veri Analizi:** S. Ağralı Ermiş **Kaynak Taraması:** S. Ağralı Ermiş, E. Dereceli **Makale Yazımı:** S. Ağralı Ermiş **Eleştirel İnceleme:** S. Ağralı Ermiş

Etik Kurul İzni ile ilgili Bilgiler

Kurul Adı: Adnan Menderes Üniversitesi Rektörlüğü Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu

Tarih: 05.12.2022

Sayı No: 31906847/050.04.04-08

ISSN: 2636-848X

DOI: 10.46385/tsbd.1245915

**Türk Spor Bilimleri
Dergisi**
Türk Spor Bil Derg

Cilt 6, Sayı 1
Mart 2023, 21-29

**The Journal of Turkish
Sport Sciences**
J Turk Sport Sci

Volume 6, Issue 1
March 2023, 21-29

 Ali ERDOĞAN¹

 Bah YILDIRIM²

¹Karamanoğlu Mehmetbey
Üniversitesi
Spor Bilimleri Fakültesi

²Selçuk Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Enstitüsü

Sorumlu Yazar: B. Yıldırım
e-mail: balyildirim@kmu.edu.tr

Geliş Tarihi: 01.02.2023

Kabul Tarihi: 19.03.2023

ORJİNAL ARAŞTIRMA
ORIGINAL RESEARCH

Üniversite Öğrencilerinin İletişim Beceri Düzeylerinin Belirlenmesi: Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Örneği

Özet

Bu araştırmada spor eğitimi veren yükseköğretim kurumlarında öğrenim gören öğrencilerin iletişim beceri düzeylerinin farklı demografik özelliklere göre incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma yöntemi olarak ilişkisel tarama modeli esas alınmıştır. Araştırmanın evrenini Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi öğrencileri oluşturmaktadır. Örneklem ise Spor Bilimleri Fakültesinde okuyan 358 (192 kız ve 166 erkek) öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmaya katılan öğrenciler kolayda örnekleme yöntemi yoluyla seçilmiştir. Çalışmanın verileri Kişisel Bilgi Formu ve Korkut Owen ve Bugay (2014)'ün İletişim Becerileri Ölçeği kullanılarak çevrimiçi ortamda toplanmıştır. Araştırmada veri toplama araçları ile elde edilen verilerin analizinde SPSS 22 paket programı aracılığıyla t Testi ve Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Spor Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin cinsiyet değişkenine göre iletişim becerileri ölçeğinden almış oldukları puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark olduğu ve kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre iletişim beceri düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Spor yapma durumu, öğrenim gördükleri bölüm ve sınıf düzeylerine göre ise iletişim becerileri düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Araştırma bulguları Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin iletişim becerilerinin geliştirilmesine yönelik uygulamaların artırılması gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Ahtar Kelimeler: İletişim, iletişim becerileri, spor bilimleri fakültesi öğrencileri

Determination of Communication Skill Levels of University Students: The Example of Karamanoglu Mehmetbey University Faculty of Sports Sciences

Abstract

In this research, it was aimed to examine the communication skill levels of students studying at higher education institutions providing sports education according to different demographic characteristics. The relational screening model was taken as the basis of the research method. The students of Karamanoglu Mehmetbey University Faculty of Sports Sciences constitute the universe of the research. The sample consists of 358 (192 girls and 166 boys) students studying at the Faculty of Sports Sciences. The students participating in the research were selected by easy sampling method. The data of the study were collected online using the Personal Information Form and Korkut Owen and Bugay (2014)'s Communication Skills Scale. In the analysis of the data obtained with the data collection tools in the research, t-Test and One-Way Analysis of Variance (ANOVA) were used through the SPSS 22 package program. It was observed that there was a significant difference between the mean scores of the Faculty of Sport Sciences students according to the gender variable, and the communication skill levels of female students were higher than male students. No significant difference was found between the levels of communication skills according to the status of doing sports, the department they studied and the grade level. The research findings reveal the necessity of increasing the practices aimed at improving the communication skills of students of the Faculty of Sports Sciences of Karamanoglu Mehmetbey University.

Keywords: Communication, communication skills, students of faculty of sport sciences

GİRİŞ

Gelişen ve değişen dünya düzenine paralel olarak oluşan modern yaşamın ortaya çıkardığı fiziksel, psikolojik, maddi ve manevi eksikliğin giderilmesi amacıyla insanoğlu sosyalleşme ihtiyacı duymaktadır. Bu nedenle en büyük sosyal varlık olan insanın toplumsal yaşamda ihtiyaç duyduğu en önemli unsur şüphesiz iletişimdir. İletişim, insanların toplumda sosyal olarak yer alabilmeleri ve bireyin yaşamında doyum sağlaması açısından en önemli araçtır (Koçyiğit vd., 2018).

İnsan hayatında olmazsa olmaz bir yer teşkil eden iletişim kavramının farklı tanımları yapılmıştır. Bu tanımlardan ilkinin Aristo tarafından Milattan Önce 5 ve 4 yy. yapıldığı belirtilmektedir. Aristo iletişimi bir kişinin, konuşma ifadesiyle karşısındaki kişiyi istediği yönde etkileyebilme ve ikna edici olma yeteneği ve sanatı olarak ifade etmiştir (Tevrüz, 1997). Tarihsel gelişim süreci içerisinde ise iletişimin geçmişten günümüze ilk kullanım şekline göre çok daha çeşitli özelliklere sahip olduğu ifade edilebilir. Öyle ki iletişimin hayatın her anında olması ve yaygın olarak kullanılması birçok disiplinin iletişime ilgilenmesini sağlamıştır. Bu kapsamda birçok alanın konusu olması iletişime yönelik tek bir tanım verilmesini zorlaştırmaktadır. Haykin ve Moher (2009/2015) basit anlamda iletişimi “bir noktadan diğerine bilgi iletimi” şeklinde açıklarken; Kaya (2020) iletişimi, kişilerarası iletişimi duygu, düşünce, bilgi ve tutumların kaynak ile alıcı arasındaki etkileşim aracılığıyla bir kişiden diğerine iletişim süreci içerisindeki kanallar aracılığıyla anlamlarında hemfikir olunmuş simgeler yoluyla aktarma süreci olarak tanımlamıştır. İletişim süreci, içerisinde kaynak, ileti, kanal ve alıcıyı barındıran bir yapıdır. Bu yapıda kaynak iletişim sürecini başlatan tarafı, ileti verilmek istenen mesajı, kanal kaynağın iletiyi gönderdiği araç-gereç ya da yöntemi, alıcı ise mesajın iletildiği hedefi ifade etmektedir (Yıldırım vd., 2021).

İnsanoğlu var olduğu günden günümüze kadar yaşamını devam ettirebilmek için farklı kişiler ve doğanın kendisiyle sürekli etkileşim içindedir. Belirli bir sosyo-kültürel ortamda yaşayan, aynı anda hem düşünebilen hem de konuşabilen bir varlık olan insanın her talebi tek başına karşılaması mümkün değildir. Bu sebeple insanın farklı bireyler ile iletişim kurması zorunluluk olmaktadır. Öncelikli olarak ailede başlayan bu süreç, bireyin aile dışındaki hayatı tanınmasıyla daha da gelişir. İletişimi zaruri kılan bir diğer sebep ise düşünme yeteneğine sahip insanın başkalarını anlama ve kendini anlatma ihtiyacıdır (Işık, 2018).

İletişim kişisel ve toplumsal bir süreç olmasının yanında iki kişi arasındaki psikososyal ilişkiyi de ifade eder (Cüceloğlu, 2011). Bu kapsamda bireyler ikili ilişkilerinde etkili iletişim becerilerine ihtiyaç duymaktadır. İletişim sürecinin esnasında oluşan iletişim becerileri, bireyin kendini ifade ettiği kişinin hislerinin anlayabilme fırsatı sağlamaktadır. Ayrıca karşı tarafın mesajlarının yansıtılmasında önem arz etmektedir (Thamhain, 1992). Farklı bireylerin olumlu reaksiyon göstermesine neden olacak ve negatif reaksiyonları engelleyecek özellikleri barındırmak insanoğlu için önemlidir. Bireyler farklı kişiler ile iletişimi mümkün kılacak sosyal yönden değerlendirildiğinde kabul edilebilir davranış biçimlerine sahip olmak isterler. Bu davranış biçimleri insan ömrü içerisinde iletişim becerisi olarak ifade edilmektedir. İletişim becerileri insan yaşamında olmazsa olmaz bir kavram ve önemli roller içermektedir. İletişim becerileri farklı insanlar ile iletişim kurmamızı kolaylaştıran ve bu becerilere sahip olmak kişilerarası işlevlerinin önemini daha da artırmaktadır (Erözkan, 2005).

Kişiler sosyal yaşamda ve iletişimin kendisinde büyük rol oynayan farklı düzeyde iletişim becerilerine sahip olabilir. İletişim becerilerinin kendine özgü değerlendirilen ana unsurları; sözlü iletişim, düşünce, aktif dinleme, sözlü olmayan iletişim ve yazılı iletişim becerileridir. Örneğin sözlü iletişimde kelimenin doğru kullanımı, tarafların kelime dağarcığının genişliği, kelimelerin kullanım uygunluğu ve istikrarlı bir şekilde kullanılması, kelimeler ifade edilirken anlam bütünlüğüne dikkat edilmesi, doğru kelime öbeklerinin tespit edilmesi tarafların iyi bir iletişim becerisine sahip olduklarını gösterir. Bu beceriler bireysel olarak farklılık göstermektedir. Bazı insanlar kendilerini sözlü beceriler aracılığıyla ifade etmeyi tercih ederken, bazıları yazılı iletişim yoluyla diğer bireylerle etkileşime girer. Bütün bunların yanında, iletilmek istenilen mesajın, karşıya iletim anında bir iletişim aracından faydalanılmak istenilmesi durumunda ise faydalanılacak olan iletişim aracının doğru tercih edilmesi, iletilen bilginin genel yapısı ve iletinin kodlanması iletişim aracına uygun bir şekilde yapılması iletişim için dikkat edilmesi gereken hususlardandır (Gürgen, 1997).

Sosyal ilişkilerin yoğun olduğu meslek ve alanlarda iletişim becerilerine olan ihtiyaç daha fazladır. İnsanların birçok duyusuna aynı anda hitap eden ve koordineli öğrenmeyi sağlayan spor ortamları etkili iletişime ihtiyaç duyulan başlıca alanlardandır (Tepeköylü, Soytürk ve Çamlıyer, 2009; Koçyiğit vd., 2018). Günümüzde sportif faaliyetler sporcu, yönetici, taraftar, spor kulübü gibi birçok objeyi içinde barındıran ve milyonlarca kişiyi etkileyen bir konumdadır. Bu yoğun etkileşimi sürdürmek ve kaliteli bir süreç oluşturmak adına sportif faaliyetlere ilişkin meslek grubundakilerin etkili iletişim becerileri sergilemeleri gerekmektedir. Ayrıca etkili bir iletişim sürecinin sporcunun bireysel performansına, güdülenmesine ve sosyal olarak olumlu bir yaşam sürmesine etki ettiği belirtilmektedir (Mutlu vd., 2019). Buna paralel olarak sportif faaliyetlere yönelik çalışan antrenörlerin, beden eğitimi öğretmenlerinin, spor uzmanlarının ve spor yöneticilerinin güçlü iletişim becerilerine sahip olmaları gerekmektedir. Öyle ki sportif performansların artması ve spor organizasyonlarının en verimli şekilde gerçekleşmesi büyük ölçüde sporun içerisinde yer alan objeler arasındaki iletişimin niteliğine bağlıdır.

Araştırmanın Amacı

Alanyazın incelendiğinde konuyla ilgili farklı çalışmalar yapıldığı görülmektedir (Koçyiğit, 2016; Çiçek, 2018; Tepeköylü Öztürk ve Soytürk, 2019; Uğur ve Çolakoğlu, 2019; Seçkin Ağırbaş vd., 2020). Bu çalışmalarda beden eğitimi öğretmenlerinin ya da antrenörlerin iletişim becerilerinin sporcu algılarına etkisi (Tepeköylü Öztürk ve Soytürk, 2019), spor yapan ve yapmayan yetişkin bireylerin iletişim becerilerinin karşılaştırılması (Çiçek, 2018), antrenörlerin öz yeterlilikleri ile iletişim becerileri arasındaki ilişki (Seçkin Ağırbaş vd., 2020), spor yöneticilerinin iletişim beceri düzeylerinin, iş görenlerinin iş motivasyonları üzerindeki etkileri (Boz vd., 2021), Spor Genel Müdürlüğü ve Bağımsız Spor Federasyonlarında görev yapan yöneticilerin yönetim tarzları ile bu kurumlarda ortaya çıkan informal iletişim kanalları arasındaki ilişki (Şahan ve Şirin, 2022), beden eğitimi öğretmenlerinin liderlik davranışlarının iletişim becerileri ile ilişkisi (Uğur ve Çolakoğlu, 2019) değerlendirilmeye çalışılmıştır. Tüm bu çalışmalar değerlendirildiğinde spor bilimleri alanına hizmet edecek öğrencilerin iletişim beceri düzeylerinin belirlenmesine yönelik geniş bir bakış açısı sunmak hedeflenmektedir. Bu yönüyle mevcut çalışmanın spor bilimleri alanına önemli katkılar sağlayacağı öngörülmektedir.

YÖNTEM

Araştırma kapsamında genel tarama modellerinden betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Betimsel yöntem durumlar arası ilişkilerin ortaya koymayı amaçlamaktadır (Vanderstoep ve Johnston, 2009).

Araştırma Grubu/Örnekleme

Araştırmanın çalışma grubunun evrenini Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesinde öğrenim gören 905 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışmanın örnekleme ise 358 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmaya katılan öğrenciler kolayda örnekleme yöntemi yoluyla seçilmiştir. Bu yöntem araştırmacılara örnekleme grubuna kolay bir şekilde ulaşma imkanı sağlayarak verilerin toplanmasını ifade eder (Büyüköztürk ve ark., 2018).

Öğrencilere ait demografik bilgilere bakıldığında; katılımcıların %46,4'ü erkek öğrencilerden (166), %53,6'sı kız öğrencilerden (192) oluşmaktadır. Katılımcıların %18,4'ü birinci sınıf, %19,3'ü ikinci sınıf, %50'si üçüncü sınıf ve %12,3'ü dördüncü sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır. Bölüm olarak ise katılımcıların %30,7'si Beden Eğitimi Öğretmenliği Bölümü (110), %24'ü Antrenörlük Eğitimi Bölümü (86) ve %45,2'si Spor Yöneticiliği Bölümü'nde (162) öğrenim görmektedir. Spor yapma değişkenine göre katılımcıların %53'ü spor yaptığını %47'si spor yapmadığını belirtmişlerdir (Tablo 1).

Tablo 1. Katılımcılara Ait Demografik Özellikler

Değişken	n	%
Cinsiyet		
Erkek	166	46,4
Kadın	192	53,6
Toplam	358	100,0
Sınıf		
1.Sınıf	66	18,4
2.Sınıf	69	19,3
3.Sınıf	179	50,0
4.Sınıf	44	12,3
Toplam	358	100,0
Spor Yapma Durumu		
Evet	190	53,0
Hayır	168	47,0
Toplam	358	100,0
Bölüm		
Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği	110	30,7
Antrenörlük Eğitimi	86	24
Spor Yöneticiliği	162	45,2
Toplam	358	100,0

Veri Toplama Araçları

Kişisel Bilgi Formu

Katılımcıların demografik bilgilerini belirleyebilmek için araştırmacılar tarafından oluşturulan kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Kişisel bilgi formunda katılımcıların yaşı, cinsiyeti, sınıfı, spor yapma durumu, spor türü gibi sorular yer almaktadır.

İletişim Becerileri Ölçeği

İletişim Becerileri Ölçeği 2014 yılında Korkut Owen ve Bugay tarafından geliştirilen ölçek 25 madde ve 4 alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçek beşli likert derecelendirmeye göre oluşturulmuştur. Ölçek için tespit edilen Cronbach Alfa değeri 0,88 olarak tespit edilmiştir. İBÖ için uygulanan Doğrulamalı Faktör Analizi sonucu elde edilen uyum iyiliği değerlerinin de kabul edilebilir aralıkta olduğu ifade edilmiştir. İletişim becerileri ölçeğinden elde edilecek düşük puan ortalaması katılımcıların iletişim beceri düzeylerinin düşük olduğu şeklinde yorumlanabilirken, ölçekten elde edilecek yüksek puan ortalaması katılımcıların yüksek iletişim becerilerine sahip olduğu şeklinde yorumlanabilir. Gerçekleştirilen bu çalışma için ise elde edilen Cronbach Alfa değeri 0,92 olarak tespit edilmiştir.

Verilerin Toplanması

Çevrimiçi olarak hazırlanan anket formunun sosyal medya platformu (WhatsApp) üzerinden katılımcılar ile paylaşımı yapılarak veri toplama işlemi gerçekleştirilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırmada veri toplama araçları ile elde edilen bilgilerin analizi SPSS for Windows paket programı kullanılarak bilgisayar ortamında gerçekleştirilmiştir. İlk olarak kayıp ya da eksik veri analizi gerçekleştirilmiş ve kayıp ya da eksik veriye rastlanmamıştır. Daha sonra çok değişkenli uç değer olup olmadığı, Leverage uzaklık değerleri kontrol edilmiş ve uç değerlerin olmadığı tespit edilmiştir. İletişim becerileri ölçeğinin analiz işlemleri için aritmetik ortalama, standart sapma, çarpıklık ve basıklık değerlerini içeren betimsel analizler kontrol edilmiştir.

BULGULAR

Tablo 2. Katılımcıların Ölçek Alt Boyutlarından Aldığı Puanlarının Çarpıklık-Basıklık ve Kolmogrov Smirnov Testi Anlamlılık Düzeyi Sonuçları

Ölçek	Alt Boyutlar	n	Çarpıklık	Basıklık
İletişim Becerileri Ölçeği	İletişim İlkeleri ve Temel Becerileri	358	-,479	,1,083
	Kendini İfade Etme	358	-,626	,926
	Etkin Dinleme ve Sözel Olmayan İletişim	358	-,643	,958
	İletişim Kurmaya İsteklilik	358	-,826	,1,456

Tablo 2’de Çarpıklık ve basıklık değerleri değerlendirildiğinde, iletişim becerileri ölçeği alt boyut puanlarının +1.5 -1.5 aralığında yer aldığı görülmektedir. Bu bilgiler doğrultusunda çalışmanın normal dağılım gösterdiği ifade edilebilir ve parametrik istatistik analizler uygulanmıştır (Tabachnick ve Fidell, 2013).

Tablo 3. Katılımcıların İletişim Beceri Ölçeğinden Aldıkları Puanların Betimsel İstatistiği

Ölçek	Alt Boyutlar	n	Min.	Maks.	X±SS
İletişim Becerileri Ölçeği	İletişim İlkeleri ve Temel Becerileri	358	1,00	5,00	3,93±0,57
	Kendini İfade Etme	358	1,00	5,00	3,97±0,65
	Etkin Dinleme ve Sözel Olmayan İletişim	358	1,00	5,00	4,05±0,75
	İletişim Kurmaya İsteklilik	358	1,00	5,00	4,11±0,58
	Toplam	358	1,00	5,00	4,04±0,78

Tablo incelendiğinde katılımcıların iletişim beceri düzeyi iletişim ilkeleri ve temel becerileri ortalaması 3,93±0,57, kendini ifade etme ortalaması 3,97±0,65, etkin dinleme ve sözel olmayan iletişim ortalaması 4,05±0,75, iletişim kurmaya isteklilik ortalaması 4,11±0,58 ve iletişim toplam ortalaması 4,04±0,78 olarak tespit edilmiştir.

Tablo 4. Katılımcıların İletişim Beceri Ölçeğinden Aldıkları Puanların Cinsiyete Göre Karşılaştırılması

Alt Boyutlar	Cinsiyet	n	X	Ss	t	P
İletişim İlkeleri ve Temel Becerileri	Kadın	192	3,78	0,77	1,954	,004*
	Erkek	166	3,61	0,72		
Kendini İfade Etme	Kadın	192	4,23	0,64	,993	,344
	Erkek	166	4,17	0,67		
Etkin Dinleme ve Sözel Olmayan İletişim	Kadın	192	3,86	0,55	,819	,836
	Erkek	166	3,90	0,56		
İletişim Kurmaya İsteklilik	Kadın	192	4,26	0,49	,572	,615
	Erkek	166	4,19	0,62		
Toplam	Kadın	192	4,22	0,58	2,356	,005*
	Erkek	166	4,09	0,65		

*p<0,05

Tablo incelendiğinde, cinsiyet değişkenine göre iletişim beceri, iletişim ilkeleri ve temel becerileri (t=1,954; p<0,05) ve iletişim toplam skorunda (t=2,356; p<0,05) istatistiksel açıdan anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Diğer alt boyutlarda ise anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 5. Katılımcıların İletişim Beceri Ölçeğinden Aldıkları Puanların Spor Yapma Durumuna Göre Karşılaştırılması

Alt Boyutlar	Spor Yapma Durumu	n	X	Ss	t	P
İletişim İlkeleri ve Temel Becerileri	Evet	190	3,69	0,78	-806	,076
	Hayır	168	3,93	0,67		
Kendini İfade Etme	Evet	191	4,48	0,59	-544	,587
	Hayır	115	4,51	0,53		
Etkin Dinleme ve Sözel Olmayan İletişim	Evet	191	4,02	0,66	1,263	,202
	Hayır	115	3,92	0,65		
İletişim Kurmaya İsteklilik	Evet	191	4,21	0,94	-1,016	,310
	Hayır	115	4,32	0,77		
Toplam	Evet	191	4,10	0,54	-1,059	,285
	Hayır	115	4,16	0,51		

Tablo incelendiğinde, spor yapma durumuna göre iletişim beceri, tüm alt boyutlarda ve iletişim toplam skorunda (t=-1,059; p>0,05) istatistiksel açıdan anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 6. Katılımcıların İletişim Beceri Ölçeğinden Aldıkları Puanların Sınıf Durumuna Göre Karşılaştırılması

Sınıf	n	X	Ss	f	p
1. Sınıf	66	4,14	,52	1,149	,064
2. Sınıf	69	4,02	,62		
3. Sınıf	82	4,22	,48		
4. Sınıf	75	4,07	,49		

Tablo incelendiğinde, katılımcıların iletişim beceri düzeylerinde sınıf durumuna göre anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 7. Katılımcıların İletişim Beceri Ölçeğinden Aldıkları Puanların Öğrenim Gördükleri Bölüme Göre Karşılaştırılması

Bölüm	n	X	Ss	f	p
Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği	110	4,09	,049		
Antrenörlük Eğitimi	86	3,99	,046	2,203	,087
Spor Yöneticiliği	162	3,93	,044		

Tablo incelendiğinde, katılımcıların iletişim beceri düzeylerinde öğrenim gördükleri bölüme göre anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir

TARTIŞMA ve SONUÇ

Bu araştırmada spor bilimleri fakültesi beden eğitimi ve spor öğretmenliği, antrenörlük eğitimi bölümü ve spor yöneticiliği bölümü öğrencilerinin iletişim beceri düzeylerinin cinsiyet, sınıf seviyesi, öğrenim almış olduğu bölüm ve spor yapma durumu değişkenlerine göre değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda elde edilen verilerin analiz sonuçlarına göre spor bilimleri fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin iletişim becerileri düzeylerinin katılımcıların demografik özelliklerine göre farklılaşıp farklılaşmadığına dair bulgular alanyazından yararlanılarak değerlendirilmiş ve tartışılmıştır.

Araştırma verilerinin analizi sonucu elde edilen bulgularda Spor Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin iletişim becerileri ölçeğinin her bir alt boyutundan tespit edilen puan ortalamaları değerlendirildiğinde en yüksek puan ortalamasının iletişim kurmaya isteklilik alt boyutu ($4,11 \pm 0,58$) olduğu görülmektedir. İBÖ alt boyutlarından iletişim ilkeleri ve temel becerileri alt boyutunun ise ($3,93 \pm 0,57$) en düşük puan ortalamasına sahip olduğu görülmektedir. İBÖ toplam puan ortalaması ise $4,04 \pm 0,78$ olarak tespit edilmiştir. Elde edilen iletişim becerisi değerlendirme ölçeği alt boyutları ortalama puanı ve ölçek toplam puan ortalaması sonuçları değerlendirildiğinde Spor Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin iletişim becerilerinin oldukça yüksek olduğu söylenebilir. Alanyazındaki ilgili çalışmalar ile değerlendirildiğinde konu ile ilgili araştırmacılar tarafından farklı örneklem ve benzer örneklem üzerinde elde edilen veriler ışığında iletişim beceri düzeyleri ile ilgili farklı sonuçlar tespit edilmiştir. Pazar ve diğ. (2017) ve Mutlu ve diğ. (2019) elde etmiş oldukları veriler ışığında öğrencilerin iletişim becerileri düzeylerinin yüksek olduğunu tespit etmiştir. Bu çalışmaların bulguları bizim çalışmamızın bulguları tarafından desteklenmektedir. Ayrıca farklı araştırmacılar tarafından gerçekleştirilen ve bu çalışmanın toplam puan üzerinden elde edilen sonuçlarını desteklemeyen alanyazında çalışmalarda bulunmaktadır. Tutuk ve diğ., (2002) ve Erdoğan ve diğ. (2022) öğrencilerin İBÖ almış oldukları puan ortalaması sonucu orta düzeyde olduğu bulunmuştur. Başka bir çalışmada ise iletişim becerileri düşük düzeyde bulunmuştur (Kumcağz vd., 2011). Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin bu çalışma sonuçlarına göre iletişim becerileri düzeylerinin oldukça yüksek olduğu görülmektedir. İlgili fakülte öğrencilerinin sporun bir obje olduğu düşünüldüğünde sosyal bir olgu olan sporun insanları birleştiren, kaynaştıran ve sosyalleştiren etkili bir araç olmasından dolayı olabileceği düşünülebilir.

Katılımcıların cinsiyet değişkenine göre iletişim becerileri değerlendirme ölçeği alt boyutlarından olan iletişim ilkeleri ve temel becerileri alt boyutunun ve İBÖ toplam puanının anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre iletişim beceri puanı daha yüksektir. Alanyazın incelendiğinde benzer örneklem veya farklı örneklem grupları üzerinde gerçekleştirilen çalışmalarda kız katılımcıların iletişim beceri düzeyleri daha yüksek olarak tespit edilmiştir (Çetinkaya 2011, Nacar ve Tümkaya, 2011; Arslan, 2019; Serttaş ve Tanyıldızı, 2019; Mutlu vd., 2019). Kız öğrencilerin gelişim özelliklerinin erkek öğrencilere göre farklı olması, kız öğrencilerin konuşma yetkinliğinin daha iyi olması bunun yanında mesleki, sosyal ve eğitim çevrelerinde kendilerini erkeklere göre çok daha iyi ifade edebilme ihtiyacı olduğu düşüncesi ve kendilerini ispat etmek istemeleri gibi sebeplerin bu sonucu doğurduğu düşünülebilir.

Spor yapma durumuna göre ise tüm alt boyutlarda ve iletişim toplam skorunda ($t=-1,059$; $p>0,05$) istatistiksel açıdan anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Bunun aksine Çiçek (2018)'deki çalışmasında spor yapan bireylerin yapmayanlara göre daha yüksek iletişim becerilerine sahip olduğunu tespit etmiştir.

Ancak ilgili çalışmadaki katılımcıların normal bireylerden oluşması ve bu çalışmadaki katılımcıların Spor Bilimleri Fakültesinde öğrenim görüyor olmaları bu farklılığı anlaşılabilir kılmaktadır.

Katılımcıların okudukları bölüm ve sınıf düzeylerine göre iletişim beceri düzeylerinde anlamlı farklılık bulunamamıştır (Tablo 6, Tablo 7). Buradan hareketle bölüm ve sınıf değişkeninin iletişim beceri düzeyini etkilemediği söylenebilir. Örneklemin Spor Bilimleri Fakültesi öğrencilerinden oluşması ve ilgili fakülte'deki öğrenci profilinin tüm bölüm ve sınıf düzeyinde benzer olması bu durumu açıklayabilir.

Sonuç olarak spora ilişkin mesleklerde mesleki kalitenin artması etkili iletişim becerileri ile doğru orantılıdır. Bu sebeple iletişim becerileri öğretilir ve geliştirilebilir bir durum olması nedeniyle spor sektöründe hizmet verecek Spor Bilimleri Fakültelerinde öğrenim gören öğrencilerin iletişim becerilerini geliştirmeye yönelik çalışmalara önem verilmelidir. Bu çalışma bulgularına göre ise öğrencilerin iletişim beceri düzeylerinin yüksek olduğu dikkat çekmektedir. Yalnız iletişim beceri düzeylerinin buldukları seviyeden daha yukarılara çekmeleri öğrencilerin her geçen gün gelişen ve değişen dünyaya daha iyi adapte olabilmeleri ve spor bilimleri alanında hizmet sunacakları kişiler açısından önemli görülebilir.

Öneriler

- Bu çalışmanın sınırlılıklarından biri spor bilimleri fakültesi bölümleri özelinde gerçekleştirilmesidir. Gelecekte yapılacak çalışmalarda farklı fakültelerin öğrencileri de çalışmaya dâhil edilerek karşılaştırma yapılabilir.
- Farklı spor bilimleri fakülteleri öğrencileri gelecek çalışmalara dâhil edilerek farklı çalışmalara gerçekleştirilebilir.
- İletişim becerileri ölçeğinin kullanıldığı bu çalışma doğrultusunda gelecek çalışmalarda farklı değişkenler kullanılarak çalışmalar gerçekleştirilebilir.
- Bu çalışma verileri doğrultusunda iletişim beceri düzeyleri belirlenen spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin iletişim becerilerini daha ileri taşıyabilmeleri için ilgili fakülte yönetimleri seminer, konferans, panel vb. etkinlikler düzenleyebilirler.

KAYNAKLAR

- Arslan, A. (2019). Sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu öğrencilerinin iletişim becerileri ve öz-yeterlik algılarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *On Dokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 38(1), 146-173.
- Aşçı, Ö., Hazar, G. ve Yılmaz, M. (2015). Sağlık yüksekokulu öğrencilerinin iletişim becerileri ve ilişkili değişkenler. *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 6, 160-5.
- Bingöl, G. ve Demir, A. (2011). Amasya sağlık yüksekokulu öğrencilerinin iletişim becerileri. *Göztepe Tıp Dergisi*, 26, 152-9.
- Boz, C., Biçer, T., Serter, K., Kara, K. E. ve Şentuna, M. (2021). Spor yöneticilerinin iletişim beceri düzeylerinin işgörenlerin motivasyonu üzerine etkisi. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(1), 492-502.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2018). *Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (25. baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Cüceloğlu, D. (2011). *Yeniden İnsan İnsana*. (43. Basım). İstanbul: Remzi.
- Çetinkaya, Z. (2011). Türkçe öğretmen adaylarının iletişim becerilerine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19(2), 567-576.
- Çiçek, G. (2018). Spor Yapan ve Yapmayan Yetişkin Bireylerin İletişim Becerileri Düzeylerinin Karşılaştırılması. *Turkish Studies*, V: 13/19, 835-842.
- Erdoğan, A., Taşkın, A., ve İşlek, İ. (2022). Antrenörlük Eğitimi Bölümü Öğrencilerinin İletişim Beceri Düzeylerinin İncelenmesi. *INSAC New Trends in Sport Sciences*, 1(1), 184-194.
- Erözkan, A. (2005). Üniversite öğrencilerinin iletişim becerilerini etkileyen faktörler. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 22(22), 135-149.
- Gürgen, H. (1997). *Örgütlerde İletişim Kalitesi*. İstanbul: Der Yayınları.

- Haykin S. ve Moher M. (2015). *İletişim Sistemleri*. (M., Demir, Çev. Ed.). Ankara: Palme Yayınları. (Orijinal eserin basım tarihi 2009, 5. Baskı).
- Işık, M. (2018). *İletişim Bilimine Giriş* (2. baskı). Konya: Eğitim.
- Kaya, A. (2020). İletişime Giriş: Temel Kavramlar ve Süreçler. Alim KAYA (Ed.). *İnsan İlişkileri ve İletişim* (s. 1-32). Ankara: Pegem Akademi.
- Koçyiğit, M. (2016). *Etkili İletişim ve Duygusal Zekâ* (Genişletilmiş 4. Baskı). Konya: Eğitim Yayınevi
- Koçyiğit, M., Erdoğan, M., Uyar, M. ve Çınar, M. (2018). Üniversite öğrencilerinin rekreatif etkinliklerle sosyalleşme düzeylerinin iletişim becerileri ve duygusal zekâları üzerine etkisi. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 6(2), 966-988.
- Korkut-Owen, F. ve Demirbaş-Çelik, N. (2017). Yetişkinlerde kişilik özelliklerine göre iletişim. 18-21 Ekim 2017 tarihlerinde gerçekleştirilen I. Uluslararası Akademik Çalışmalar Kongresi'nde sözlü sunulan bildiri. <https://www.inescongress.com/>.
- Korkut Owen, F. ve Bugay A. (2014). İletişim becerileri ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(2), 51-64.
- Kumcağız, H., Yılmaz, M., Çelik, S. B. & Avcı, İ. A. (2011). Hemşirelerin iletişim becerileri: Samsun ili örneği. *Dicle Tıp Dergisi*, 38(1), 49-56.
- Mutlu, T. O., Akoğlu, H. E., Şentürk, H. E., Ağlönü, A. ve Özbey, Ö. (2019). Antrenör adaylarının iletişim ve liderlik becerilerinin incelenmesi. *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 17(1), 167-177. DOI: 10.33689/sportmetre.467828
- Nacar, F. S. ve Tümkaya, S. (2011). Sınıf Öğretmenlerinin İletişim ve Kişilerarası Problem Çözme Becerilerinin İncelenmesi. *İlköğretim Online*, 10(2), 493-511.
- Pazar, B., Demiralp, M. ve Erer, İ. (2017). The communication skills and the empathic tendency levels of nursing students: a cross-sectional study. *Contemporary nurse*, 53(3), 368-377.
- Serttaş, A. ve Tanyıldızı, N. İ. (2019). Kamu iç denetçilerinin iletişim becerilerinin incelenmesi. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(3), 966-989.
- Seçkin Ağırbaş, İ., Erel, S. ve Belli, E. (2020). Antrenörlerin Öz Yeterlilikleri ile İletişim Becerileri İlişkisi, *Anatolia Sport Research*, 1(1): 25-36.
- Şahan, S. ve Şirin, E.F. (2022). Spor genel müdürlüğü ve bağımsız spor federasyonlarında çalışan personelin algıladığı yönetim tarzlarının informal iletişim kanallarına etkisi. *Türk Spor Bilimleri Dergisi*, 5(1), 21-37.
- Tabachnick, B.G. ve Fidell, L.S. (2013). *Using Multivariate Statistics* (6th ed.). Boston: Pearson.
- Tepeköylü Öztürk, Ö. ve Soytürk, M. (2019). Sporcu Algılarına Göre Antrenör İletişim Becerileri, *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(1), 576-583.
- Tepeköylü, Ö., Soytürk, M. ve Çamlıyer, H. (2009). Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu (Besyo) Öğrencilerinin İletişim Becerisi Algılarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, VII (3), 115-124.
- Tevrüz, S. (1997). *Endüstri ve Örgüt Psikolojisi*, Türk Psikologlar Derneği-Kalder Kalite Derneği Ortak Yayını, 2. Baskı.
- Thamhain, H. J. (1992). Developing the skills you need. *Research-Technology Management*, 35(2), 42-47.
- Tutuk, A., Al, D. ve Doğan, S. (2002). Hemşirelik öğrencilerinin iletişim becerisi ve empati düzeylerinin belirlenmesi. *Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 6(2), 36-41.
- Vanderstoep, S. W. & Johnston, D. D. (2009). *Methods For Everyday Life Blending Qualitative And Quantitative Approaches*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Yıldırım, B., Şirin, E. F., Erdoğan, M., Erdoğan, A. ve Öztas, M. (2021). Sporda İletişim. Mehmet Dalkılıç, Ömer Özer (Ed.). *Sport Sciences* (s. 91-102). İzmir: Duvar Kitabevi.

Finans Kaynakları

Bu çalışmanın hazırlanması ve yazımı sırasında kurum ve/veya kuruluşlardan herhangi bir maddi destek alınmamıştır.

Çıkar Çatışması

Bu makalenin yayınlanmasıyla ilgili yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Yazar Katkıları

Fikir: A. Erdoğan, B. Yıldırım **Tasarım:** A. Erdoğan, B. Yıldırım **Veri Toplama:** B. Yıldırım **Veri Analizi:** A. Erdoğan, B. Yıldırım **Kaynak Taraması:** A. Erdoğan **Makale Yazımı:** A. Erdoğan, B. Yıldırım **Eleştirel İnceleme:** B. Yıldırım

Etik Kurul İzni ile ilgili Bilgiler

Kurul Adı: Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu

Tarih: 06.12.2022

Sayı No: 09-2022/285

ISSN: 2636-848X

DOI: 10.46385/tsbd.1262163

**Türk Spor Bilimleri
Dergisi**
Türk Spor Bil Derg

Cilt 6, Sayı 1
Mart 2023, 30-36

**The Journal of Turkish
Sport Sciences**
J Turk Sport Sci

Volume 6, Issue 1
March 2023, 30-36

Sedat OKUT
 Muhammed Zahit
KAHRAMAN
 Cengizhan SARI

Muş Alparslan Üniversitesi
Spor Bilimleri Fakültesi

Sorumlu Yazar: S. Okut
e-mail: sedatokut@hotmail.com

Geliş Tarihi: 08.03.2023
Kabul Tarihi: 27.03.2023

ORJİNAL ARAŞTIRMA
ORIGINAL RESEARCH

Yıldız Erkek Boksörlerde 4 Haftalık Müsabaka Öncesi Antrenmanların Kuvvet, Sürat ve Vücut Kompozisyonuna Etkisi

Özet

Bu araştırmanın amacı, yıldız erkek boksörlerde 4 haftalık müsabaka öncesi antrenmanların kuvvet, sürat ve vücut kompozisyonuna etkisinin belirlenmesidir. Araştırmaya yıldız kategorisinde olup boks müsabakalarına hazırlanan 12 erkek sporcu (yaş: $15,25 \pm 0,45$ yıl) gönüllü olarak katılmıştır. Araştırmada kontrol grupsuz ön test – son test deneysel model kullanılmıştır. Araştırmaya katılan boksörlere, 4 haftalık müsabaka öncesi antrenman programı uygulanarak antrenmanlar öncesi ve sonrasında bacak kuvveti, 10 m sürat, vücut yağ yüzdesi (VYY) ve kas kütlesi ölçümleri uygulanmıştır. Araştırmada normal dağılım gösteren verilerin ön test ve son test değerlerinin karşılaştırılmasında bağımlı örneklem t-testi, normal dağılım göstermeyenlerde ise Wilcoxon İşaretili Sıralar testi kullanılmıştır. Araştırma bulgularına göre yıldız erkek boksörlerde VYY ön test–son test ölçümleri arasında anlamlı bir fark bulunmazken ($p > 0,05$), bacak kuvveti, 10 m sürat ve kas kütlesi ön test–son test ölçümleri arasında son testler lehine anlamlı bir fark tespit edilmiştir ($p < 0,05$). Sonuç olarak yıldız erkek boksörlere uygulanan 4 haftalık müsabaka öncesi antrenmanların bacak kuvveti, 10 m sürat ve kas kütlesi parametrelerinde olumlu gelişimler sağladığı belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Boks, egzersiz, kas kütlesi, performans, vücut yağ yüzdesi

The Effect of 4-Week Pre-Competition Training on Strength, Sprint and Body Composition in Junior Male Boxers

Abstract

The aim of this research is to determine the effect of 4-week pre-competition training on strength, sprint, and body composition in junior male boxers. Twelve male athletes (age: 15.25 ± 0.45 years) who were in the junior category and were preparing for boxing competitions participated voluntarily. In the research, the pre-test-post-test experimental model without a control group was used. By applying a 4-week pre-competition training program to the boxers participating in the research, leg strength, 10 m sprint, body fat percentage (BFP), and muscle mass measurements were applied before and after the training. Paired Sample t-test was used to compare the pre-test and post-test values of normally distributed data, and Wilcoxon Signed Ranks test was used for those that did not show normal distribution. According to the research findings, while there was no significant difference between BFP pre-test-post-test measurements in junior male boxers ($p > 0.05$), a significant difference was found between leg strength, 10 m sprint, and muscle mass pre-test-post test measurements in favor of post-tests. ($p < 0.05$). As a result, it was determined that 4-week pre-competition training applied to junior male boxers provided positive developments in leg strength, 10 m sprint, and muscle mass parameters.

Keywords: Boxing, exercise, muscle mass, performance, body fat percentage

GİRİŞ

Boks branşı çok fazla dinamik ve statik özellikler içermektedir. Bu nedenle kompleks bir yapıya sahiptir ve yüksek seviyelerde güç gerektiren bir mücadele sporudur (Mitchell ve ark 1994). Boks, en fazla vücut teması içeren spor branşları arasındadır. Boksörlerin hızlı ve güçlü bir şekilde yumruk atması, rakipten gelen yumruklardan kaçması ve müsabaka sonuna kadar performansını koruması için oldukça dayanıklı ve atletik olması gerekmektedir. Bu açıdan boks antrenmanları, aerobik-anaerobik kapasite, kuvvet, sürat, esneklik, hareketlilik, denge, koordinasyon, çabukluk, çeviklik, reaksiyon, karar verme, teknik ve taktik özellikleri geliştirmeyi amaçlamaktadır (Quinna 1994; Zorba, Ziyagil ve Erdemli, 1999). Yüksek performansın gerçekleşmesi için uygulanan hareketlerin mükemmel seviyeye ulaşması gerekmektedir ve bu da yapılan antrenmanlara bağlıdır. Antrenmanlar müsabaka koşullarına benzer olursa, sahaya yansıyacak olan performans da o kadar amaca yönelik olmaktadır (Türker ve Kahraman, 2020).

Boksörlerin hız, kuvvet, güç, koordinasyon ve fiziksel uygulamaya odaklanan kapsamlı antrenmanlar yapması gerekmektedir. Ancak uygulanan antrenman yöntemlerinin kapasiteyi en üst düzeye çıkarmak için optimal olup olmadığını belirlemede özel antrenman yöntemlerinin eksikliği bulunmaktadır (Arseneau, Mekary ve Léger, 2011). Boksun gerektirdiği hareket dinamikleri, efor yoğunluğundaki sık değişiklikler, vuruşlar ve savunma tepkileri temel olarak dayanıklılık, kuvvet, sürat ve uygun vücut kompozisyonuna dayalıdır, dolayısıyla bu özelliklerin antrenmanlarla geliştirilmesi gerekmektedir (Ambrozy vd., 2020). Boksta başarının elde edilmesi için sporculara küçük yaşlardan itibaren düzenli antrenmanlar uygulanmalı ve gelişimler bilimsel testler ile takip edilmelidir. Bu nedenle farklı yaş gruplarındaki boksörlerin gelişimleri için düzenli olarak antrenman ve performans testlerinin uygulanması son derece kritik bir öneme sahiptir (Guidetti, Musulin ve Baldari 2002). Ayrıca, egzersiz kapasitesini en üst düzeye çıkarmak için halen yeni antrenman yöntemlerinin kombinasyonları aranmaktadır (Baygutalp vd., 2016; Bilici ve Güler, 2019; Ambrozy vd., 2020). Antrenman süreleri incelendiğinde çalışmaların genellikle 8-12 hafta arasında uygulandığı görülmektedir (Savaş ve Uğraş, 2004; Söyler ve Çingöz, 2022). Ancak uzun süren yoğun antrenman programları; sporcularda yaralanma, aşırı yüklenme, bıkkınlık vb. durumlar ortaya çıkarabilir ve buna bağlı olarak sporcularda performans düşüşü meydana gelebilmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu değerlendirmelere göre daha kısa süren hazırlık antrenmanlarının boksörlerde performansı aynı şekilde artırıp artırmayacağı sorusu ortaya çıkmaktadır. Bu bağlamda çalışmamızın amacı, yıldız erkek boksörlerde müsabaka öncesi yapılan 4 haftalık antrenmanların kuvvet, sürat ve vücut kompozisyonuna etkisini incelemektir.

YÖNTEM

Araştırma Grubu

Araştırmanın grubunu Ağrı ilinde yıldızlar kategorisinde yarışan 12 erkek boksör (yaş: 15,25±0,45 yıl) oluşturmaktadır (Tablo 1). Katılımcılara ve velilere araştırma için detaylı bilgiler verildikten sonra araştırmaya gönüllü olarak katılan sporcuların velilerine "veli onam formu imzalatılmıştır". Çalışmaya son bir yıl içinde herhangi bir kronik hastalığı olan, kas iskelet sistemi yaralanması geçiren ve sürekli ilaç kullanması gereken katılımcılar dahil edilmemiştir. Tüm katılımcılara, düzenli beslenme alışkanlıklarına uymaları ve deney süresince herhangi bir ergojenik yardımcı veya uyarıcı almaktan kaçınmaları talimatı verilmiştir. Ayrıca ölçümlerden önceki 24 saat boyunca şiddetli fiziksel aktivite yapmamaları ve kafein tüketmemeleri tavsiye edilmiştir.

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Boksörlerin Demografik Özellikleri

Genel Özellikler	N	Ort.	S.S.
Yaş (yıl)	12	15,25	0,45
Boy Uzunluğu (cm)	12	169,67	7,05
Vücut Ağırlığı (kg)	12	57,49	13,44
Beden Kitle İndeksi (kg/m ²)	12	19,89	2,12

Veri Toplama Araçları

Boy Uzunluğu Ölçümü

Boy uzunluğu ölçümlerinde hassasiyeti 1 mm olan stadiometre (Seca) kullanılmıştır. Sporcular, anatomik pozisyonda dururken, ayak topuklarını birleştirip başlarını dik tutmuşlardır. Başın üst kısmına denk gelen değer kaydedilmiştir.

Vücut Ağırlığı, Vücut Yağ Yüzdesi ve Kas Kütlesi Ölçümleri

Katılımcıların vücut ağırlığı, vücut yağ yüzdesi (VYY) ve kas kütlesi değerleri şort ve tişört giyinmiş şekilde biyoelektrik empedans analiz cihazı (Tanita Body Composition Analyzer MC-780MA, Japonya) ile belirlenmiştir (Thompson, Gordon ve Pescatello, 2010).

10 Metre Sürat Testi

10 m sürat testi fotosel (Fusion Sport Smartspeed PRO, Avustralya) ile ölçülmüştür. Düz bir çizgi boyunca başlangıç ve 10 m noktalarına 2 adet fotosel kapısı yerleştirilmiştir. Fotosel kapıları zemin seviyesinden 1 m yükseklikte ayarlanmış ve sporcular kapının 0,5 m arkasında teste başlamıştır (Sari, Koz, Salcman, Gabrys ve Karayigit, 2022). Test iki kez tekrar edilmiştir ve en iyi değer kaydedilmiştir. Ayrıca test öncesi ve esnasında sporcular sözel olarak motive edilmiştir.

Bacak Kuvveti Testi

Test Takei marka (Japonya), bacak dinamometresi ile gerçekleştirilmiştir. Sporcular dizleri bükülü şekilde dinamometre sehпасının üzerine çıkıp ayaklarını yerleştirmiştir. Kollar gergin, sırt düz ve gövde hafif öne eğik biçimdeyken, sporcuların elleri ile kavradığı dinamometre barını bacaklarını kullanarak dikey olarak maksimum seviyede yukarı çekmeleri istenmiştir (Aslan, Büyükdere, Köklü, Özkan ve Özdemir, 2011). Test iki kez tekrar edilmiştir ve en iyi değer kg cinsinden kaydedilmiştir. Ayrıca test öncesi ve sonrası sporcular sözel olarak motive edilmiştir.

Verilerin Toplanması

Çalışma, yalnızca müsabakalara katılan sporculara uygulandığı için kontrol grupsuz ön test-son test araştırma modeline göre tasarlanmıştır (Şekil 1). Katılımcılar yıldızlar kategorisinde yarışacakları müsabakalardan önce çalışmaya dahil edilmiştir. Dört haftalık müsabaka öncesi antrenman programından önce ve sonra testler alınmıştır. Bütün testler kapalı spor salonunda gerçekleştirilmiştir. Sporcuların testlere aşına olması için ön test gününden 3 gün önce alışma testleri uygulanmıştır. Ön test gününde katılımcıların ilk olarak boy uzunluğu ve vücut kompozisyonu ölçümleri alınmıştır. Daha sonra her seferinde aynı araştırmacı tarafından 15 dk ısınma programı uygulanmıştır. Isınma programının ilk 5 dakikası düşük şiddette koşu olarak yapılmıştır. Sonrasında ise 10 dk boyunca alt ve üst ekstremiteleri kapsayan dinamik germe egzersizleri uygulanmıştır. Isınmadan sonra sırasıyla 10 m sürat ve bacak kuvveti testleri gerçekleştirilmiştir. Ön testlerden sonra aynı araştırmacı tarafından 4 hafta boyunca müsabaka öncesi antrenman programı (Şekil 2) uygulanmıştır. Son antrenman gününden 72 saat sonra son testler alınmıştır. Ön test gününde uygulanan prosedürün aynısı son test gününde de uygulanmıştır. Katılımcılar bütün testlere aynı kıyafet ve ayakkabı ile katılım sağlamıştır.

Şekil 1. Araştırma Dizaynı

1.HAFTA	2.HAFTA	3.HAFTA	4.HAFTA
<p>SABAHA</p> <p>*2 x 20 dk aerobik koşu (setler arası 10 dk dinlenme)</p> <p>AKŞAM</p> <p>* Kum torbası çalışmaları * Kuvvette devamlılık *Çarşamba ve Pazar dinlenme</p>	<p>SABAHA</p> <p>* 45 derecelik tepe koşuları; -3 x 50, 3 x 40, 3 x 20 m sprint -5 dk dinlenme -3 x 20, 3 x 40, 3 x 50 m sprint)</p> <p>AKŞAM</p> <p>* Kum torbası çalışmaları *İp atlama, gölge boksu * Maç provaları * Patlayıcı güç *Çarşamba ve Pazar dinlenme</p>	<p>SABAHA</p> <p>* İnterval antrenmanlar; -Sprint, kum torbası, ip atlama * 30 dk aerobik koşu</p> <p>AKŞAM</p> <p>* Maç provaları * Kum torbası çalışmaları * Patlayıcı güç * Eğitimsel oyunlar * Pazar dinlenme</p>	<p>*Sadece 2 gün çift antrenman * 10-30 m sprint koşuları * Müsabaka provaları * Teknik ve taktik * Kum torbası, ip atlama * Eğitimsel oyunlar * Pazar dinlenme</p>

Şekil 2. Müsabaka Öncesi 4 Haftalık Antrenman Programı

Verilerin Analizi

Araştırmadan elde edilen verilerin analizinde SPSS paket programı kullanılmıştır. Verilerin normallik düzeyi Shapiro-Wilk testi ile belirlenmiştir. Normal dağılım gösteren verilerin ön test ve son test değerlerinin karşılaştırılmasında bağımlı örneklem t-testi, normal dağılım göstermeyenlerde ise Wilcoxon İşaretli Sıralar testi kullanılmıştır. Tüm istatistiksel sonuçlarda ortaya çıkan farklar $p < 0,05$ önem seviyesinde anlamlı kabul edilmiştir.

BULGULAR

Araştırmaya katılan yıldız erkek boksörlerin 4 haftalık antrenman öncesi ve sonrasındaki bacak kuvveti ve 10 m sürat testlerine ilişkin bağımlı örneklem t-testi sonuçları Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2. Bacak Kuvveti ve 10 m Sürat Ön Test - Son Test Değerlerinin Karşılaştırılması

Ölçüm ve Testler	N	Ort.	S.S.	t	p
Bacak Kuvveti Ön Test	12	119,79	16,57		
Bacak Kuvveti Son Test	12	135,79	28,83	-2,428	0,034*
10 m Sürat Ön Test	12	1,94	0,11		
10 m Sürat Son Test	12	1,89	0,10	2,390	0,036*

* $p < 0,05$

Tablo 2’ye göre, yıldız erkek boksörlerde bacak kuvveti ve 10 m sürat ön test–son test ölçümleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark tespit edilmiştir ($p < 0,05$). Bacak kuvveti son test değerlerinin, ön test değerlerine göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. 10 m sürat son test değerlerinin ise, ön test değerlerine göre daha düşük olduğu yani sürat performansının geliştiği belirlenmiştir.

Yıldız erkek boksörlerin VYY ve kas kütlesi ön test–son test değerlerine ilişkin betimsel istatistiksel sonuçlar Tablo 3’de gösterilmiştir.

Tablo 3. Vücut Yağ Yüzdesi ve Kas Kütlesi Ön Test-Son Test Değerlerine Ait Betimsel Sonuçlar

Ölçüm ve Testler	N	Ort.	S.S.
VYY Ön Test	12	5,92	1,97
VYY Son Test	12	6,29	2,10
Kas Kütlesi Ön Test	12	51,16	10,72
Kas Kütlesi Son Test	12	52,33	10,50

Yıldız erkek boksörlerin 4 haftalık antrenman öncesi ve sonrasındaki VYY ve kas kütlesi testlerine ilişkin Wilcoxon işaretli sıralar testi sonuçları Tablo 4’de verilmiştir.

Tablo 4. Vücut Yağ Yüzdesi ve Kas Kütlesi Ön Test-Son Test Değerlerinin Karşılaştırılması

Ölçüm ve Testler		N	Sıra Ort.	Sıra Toplamı	Z	p
VYY Son Test - VYY Ön Test	Negatif Sıralar	2	1,50	3,00	-1,214	0,225
	Pozitif Sıralar	3	4,00	12,00		
	Eşitlik	7				
Kas Kütlesi Son Test - Kas Kütlesi Ön Test	Negatif Sıralar	2	2,50	5,00	-2,492	0,013*
	Pozitif Sıralar	9	6,78	61,00		
	Eşitlik	1				

*p<0,05

Tablo 4'e göre yıldız erkek boksörlerde VYY ön test-son test ölçümleri arasında anlamlı bir fark bulunmazken ($p>0,05$), kas kütlesi ön test-son test ölçümleri arasında anlamlı bir fark tespit edilmiştir ($p<0,05$). Kas kütlesi son test değerlerinin, ön test değerlerine göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

TARTIŞMA

Araştırmada yıldız erkek boksörlerde 4 haftalık müsabaka öncesi antrenmanların kuvvet, sürat ve vücut kompozisyonuna etkisini belirlenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre yıldız erkek boksörlerde VYY ön test-son test ölçümleri arasında anlamlı bir fark bulunmazken, bacak kuvveti, 10 m sürat ve kas kütlesi değerlerinde anlamlı gelişmeler olduğu belirlenmiştir.

Literatürdeki çalışmalar incelendiğinde Savaş ve Uğraş (2004), 8 haftalık sezon öncesi antrenman programının üniversite öğrencisi erkek boksörlerde vücut ağırlığı, görsel ve akustik reaksiyon zamanı, aerobik güç, anaerobik güç, dikey sıçrama, sağ ve sol el pençe kuvveti ve esneklik değerlerinde anlamlı artış sağladığı bildirilmiştir. Söyler ve Çingöz (2022), 14-16 yaşlarındaki kadın boksörlere 8 haftalık hazırlık kampının uygulandığı çalışmada sporcuların beden kitle indeksi, el kavrama kuvveti, sırt kuvveti, dikey sıçrama, durarak uzun atlama, şnav, mekik ve denge performanslarının anlamlı olarak arttığı belirlenmiştir. Benzer şekilde uzun süreli antrenman sürecinin uygulandığı diğer bir çalışmada 12 hafta boyunca uygulanan antrenman programının elit boksörlerde vücut ağırlığı, anaerobik güç ve esneklik parametrelerinde istatistiksel olarak anlamlı sonuç sağlamadığı belirtilirken solunum parametreleri, el kavrama kuvveti, ip atlama sayısı ve yumruk sayısı parametrelerinde anlamlı artışlar meydana geldiği tespit edilmiştir (Çakmakçı, Çınar, Çakmakçı ve Görücü 2010). Yapılan çalışmalar genellikle müsabaka öncesi 8 hafta veya daha uzun sürelerde uygulanan antrenman protokollerini içermektedir. Çalışmamızda 4 haftalık müsabaka öncesi antrenmanların yıldız erkek boksörlerde performansı artırdığı görülmektedir.

Araştırmamızda, 4 haftalık müsabaka öncesi uygulanan antrenman programının yıldız erkek boksörlerde bacak kuvveti değerlerini geliştirdiği belirlenmiştir. Boksörler üzerine yapılan benzer çalışmalar incelendiğinde 14-16 yaşlarındaki kadın boksörlere uygulanan 8 haftalık antrenman programının el kavrama ve sırt kuvvetinde son testler lehine artış meydana geldiği belirlenmiştir (Söyler ve Çingöz, 2022). Savaş ve Uğraş (2005), Dünya Kadınlar Boks Şampiyonası öncesi 6 haftalık hazırlık antrenmanlarının milli sporcular üzerindeki etkisini incelediği çalışmada boksörlerin el kavrama ve bacak kuvveti performanslarının anlamlı düzeyde artış gösterdiği bulunmuştur. Türkiye Büyük Erkekler Boks Millî Takımı'ndan 29 boksörün katıldığı diğer bir çalışmada 8 haftalık kamp programından sonra sol el kavrama kuvvet değerleri anlamlı düzeyde artış göstermiştir (Pala ve Savucu, 2011). Kılıç (2012), 13-14 yaşlarındaki erkek boksörlere 8 hafta boyunca kamp programı uygulanan çalışmada boksörlerin el kavrama kuvvet değerlerinde bir artış belirlenirken sırt ve bacak kuvvet değerlerinde anlamlı bir gelişme tespit edilmemiştir. Boksörlerde kuvvet özelliğinin en önemli motor becerilerden biri olduğu değerlendirildiğinde alt ve üst ekstremitenin orantılı ve yeterli düzeyde bir kuvvet yeteneğine sahip olması performansı doğrudan etkileyebilmektedir. Bu araştırmalar ile çalışmamızdan elde edilen sonuçlar, boksörlere uygulanan müsabaka öncesi hazırlık antrenmanlarının kuvvet performansını artırdığı görülmektedir.

Çalışmamızda yıldız erkek boksörlere uygulanan 4 haftalık antrenman programının 10 m sürat performansını geliştirdiği belirlenmiştir. Kısa mesafe sürat testleri, sadece koşu hızını değil aynı zamanda

patlayıcı güç ve anaerobik güç özelliklerini de ortaya koymaktadır. Boks branşında ani ve hızlı hareket edilerek kısa sürede yüksek bir kuvvet ortaya koymak başarı açısından oldukça önemlidir. Söyler ve Çingöz (2022), 8 haftalık antrenman programından sonra 14-16 yaşlarındaki kadın boksörlerin dikey sıçrama ve durarak uzun atlama performanslarının arttığı belirlenmiştir. Farklı bir çalışmada 6 haftalık hazırlık antrenmanlarının kadın milli boksörlerde dikey sıçrama ve anaerobik güç performansını artırdığı bildirilmiştir (Savaş ve Uğraş, 2005). Bu bulgular bizim çalışmamızda elde edilen bulgular ile paralellik göstermektedir. Boksörlere yönelik uygulanan hazırlık antrenmanlarının anaerobik güç performansını artırdığı söylenebilir.

Vücut kompozisyonu parametrelerinde çalışmamızda yıldız boksörlere uygulanan 4 haftalık müsabaka öncesi antrenmanların vücut yağ yüzdesini değiştirmediği, ancak kas kütlelerinde artış meydana getirdiği tespit edilmiştir. Boksörler üzerine yapılan bir çalışmada 9 elit erkek boksöre uygulanan 6 haftalık müsabaka dönemi antrenmanlarının vücut ağırlığı ve beden kitle indeksi değerlerinde anlamlı düzeyde düşüş gösterirken, vücut yağ yüzdesinde herhangi bir değişim bulunmamıştır (Akgül ve Çakmakçı, 2017). Diğer bir çalışmada 8 haftalık antrenman programının üniversiteli erkek boksörlerde vücut ağırlığını anlamlı düzeyde azalttığı, ancak vücut yağ yüzdesinin değişmediği belirlenmiştir (Savaş ve Uğraş, 2004). Vücut yağ yüzdesi normal sınırların üzerine çıktığı zaman sportif performansı kısıtlayabilmektedir. Vücut kompozisyonundaki değişimler hem antrenmanlardan hem de bireylerin beslenme durumlarından direkt olarak etkilenmektedir. Yapılan mevcut çalışmada, boksörlerin diyet durumlarına herhangi bir müdahale yapılmamıştır. Vücut yağ oranında azalma meydana gelmemesi bu durumdan veya antrenman süresinin 4 hafta ile sınırlı olmasından kaynaklanmış olabilir. Kas kütlelerindeki artışın ise, uygulanan kuvvet antrenmanlarından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Araştırmamızın sonuçları değerlendirilirken bazı sınırlılıklar göz önünde bulundurulmalıdır. Araştırma grubu, yıldızlar kategorisinde yarışan erkek boksörlerden oluşmaktadır. Bu nedenle çalışmanın sonuçları, doğrudan farklı yaş grubunda ve farklı seviyedeki sporculara göre yorumlanmamalıdır. Çalışmada kuvvet, sürat, vücut yağ yüzdesi ve kas kütlesi değerleri incelenmiştir. Aynı antrenman programının dayanıklılık, esneklik, denge, koordinasyon gibi boks performansını etkileyen diğer motor becerilere etkisi de araştırılmalıdır. Sonuç olarak, yıldız erkek boksörlere uygulanan 4 haftalık müsabaka öncesi antrenman programının bacak kuvveti, 10 m sürat ve kas kütlesi değerlerini geliştirdiği tespit edilmiştir. Gelecek araştırmalarda farklı yaş gruplarına, farklı motor ve teknik becerilere yönelik araştırmalar yapılabilir. Yıldız erkek boksörlerde atletik performans gelişimi için, müsabakalardan 4 hafta önce yeterli toparlanma sürelerine dikkat edilerek boksa yönelik yoğun antrenman programlarının uygulanması önerilebilir.

KAYNAKLAR

- Akgül, M. N. ve Çakmakçı, O. (2017). The effect of 6-weeks competition period training on body composition of boxers. *Turkish Journal of Sport and Exercise*, 19(2), 190-195. doi: 10.15314/tsed.319374.
- Aslan, C. S., Büyükdere, C., Köklü, Y., Özkan, A., ve Özdemir, F. N. Ş. (2011). Elit altı sporcularda vücut kompozisyonu, anaerobik performans ve sırt kuvveti arasındaki ilişkinin belirlenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 8, 1612-1628.
- Ambroży, T., Maciejczyk, M., Klimek, A. T., Wiecha, S., Stanula, A., Snopkowski, P., Palka, T., Jaworski, J., Ambroży, D., Rydzik, L. ve Cynarski W. (2020). The effects of intermittent hypoxic training on anaerobic and aerobic power in boxers. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(24), 9361. doi:10.3390/ijerph17249361.
- Arseneau, E., Mekary, S. ve Léger, L. A. (2011). VO2 requirements of boxing exercises. *Journal of Strength and Conditioning Research*, 25, 348–359. doi: 10.1519/JSC.0b013e3181ef64cb.
- Baygutalp, N. K., Öztürk, N., Bakan, E., Kurt, N., Gül, M. A., Dorman, E., Kıyıcı, F., Kaynar, Ö. ve Yazıcı, A. G. (2016). Acute effects of training on some biochemical analytes in professional boxers sub-title: biochemical analytes in boxers. *International Journal of Medicine and Pharmacy*, 4(1), 39-52. doi: 10.15640/ijmp.v4n1a2.
- Bilici, M. F. ve Güler, M. Ş. (2019). The investigation of the acute effect of sparring training on some biochemical parameters in elite boxers. *International Journal of Applied Exercise Physiology*, 8(3), 357-360.
- Çakmakçı, O., Çınar, V., Çakmakçı, E. ve Görücü, A. (2010). Elit boksörlerde 12 haftalık antrenman programının bazı fiziksel ve fizyolojik parametreler üzerine etkisi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 7(1).

- Guidetti, L., Musulin, A., ve Baldari, C. (2002). Physiological factors in middleweight boxing performance. *The Journal of Sports Medicine And Physical Fitness*, 42(3), 309-314.
- Kılıç, Y. (2012). *13-14 Yaş Boksörlerde 8 Haftalık Kamp Eğitiminin Bazı Fiziksel Uygunluk, Fizyolojik ve Antropometrik Özelliklerine Etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.
- Mitchell, H., Willams, L. ve Reter, B. R. (1999). Classification of sports medicine and science in sports and exercise. *American College of Sports Medicine and the American College of Cardiology*, 56-85.
- Pala, R. ve Savucu, Y. (2011). Boks milli takımının Avrupa Şampiyonasına hazırlık kampları süresince bazı fiziksel ve oksidatif stres parametrelerinin incelenmesi. *Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Tıp Dergisi*, 25(3), 115-120.
- Quinna (1994). *Knockout Training Tips*. USA: United States Profession Tennis Registry.
- Sari, C., Koz, M., Salcman, V., Gabrys, T., ve Karayigit, R. (2022). Effect of post-activation potentiation on sprint performance after combined electromyostimulation and back squats. *Applied Sciences*. 12, 1481. doi: 10.3390/app12031481.
- Savaş, S. ve Uğraş, A. (2004). Sekiz haftalık sezon öncesi antrenman programının üniversiteli erkek boks, taekwondo ve karate sporcularının fiziksel ve fizyolojik özellikleri üzerine olan etkileri. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24,(3).
- Savaş, S. ve Uğraş, A. (2005). Research of physical and physiological properties turkish national boxing team. *Journal of Physical Education and Sport Science*, 7(1), 1-6.
- Söyler, M. ve Çingöz, Y. E. (2022). Türkiye ferdi boks şampiyonası hazırlık sürecinde yıldız kadın boksörlerin atletik performans sürecinde fiziksel ve fizyolojik etmenler. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 11(3), 1182-1190. doi: 10.37989/gumussagbil.1136240.
- Thompson, W. R., Gordon, N. F. ve Pescatello, L. S. (2010). *ACSM's Guidelines for Exercise Testing and Prescription*. Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins.
- Türker, A. ve Kahraman, M. Z. (2020). Investigation of acute effect of sparring training models on some electrolytes in elite boxers. *International Journal of Applied Exercise Physiology*, 9(9), 6-10.
- Zorba, E., Ziyagil, M. A. ve Erdemli, İ. (1999). Türk ve Rus boks milli takımlarının bazı fizyolojik kapasite ve antropometrik yapılarının karşılaştırılması. *Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 1, 17-28.

Finans Kaynakları

Bu çalışmanın hazırlanması ve yazımı sırasında kurum ve/veya kuruluşlardan herhangi bir maddi destek alınmamıştır.

Çıkar Çatışması

Bu makalenin yayınlanmasıyla ilgili yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Yazar Katkıları

Fikir: S. Okut, M.Z. Kahraman **Tasarım:** S. Okut, M.Z. Kahraman **Veri Toplama:** S. Okut, M.Z. Kahraman, C. Sarı **Veri Analizi:** M.Z. Kahraman, C. Sarı **Kaynak Taraması:** S. Okut, M.Z. Kahraman, C. Sarı **Makale Yazımı:** S. Okut, M.Z. Kahraman, C. Sarı **Eleştirel İnceleme:** M.Z. Kahraman, C. Sarı

Etik Kurul İzni ile ilgili Bilgiler

Kurul Adı: Muş Alparslan Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu

Tarih: 03.01.2023

Sayı No: 77261-1/56